

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 1

22 Ekim 2014 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.37

BAŞKAN: Ali Rıza ALABOYUN (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

SÖZCÜ: Ali AYDINLIOĞLU (Balıkesir)

KÂTİP: Fatoş GÜRKAN (Adana)

-----o-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun değerli üyeleri, değerli basın mensubu arkadaşlarımız; Komisyon toplantısını açıyorum.

Toplantıya geçmeden önce Başkanlığın aşağıdaki konularla, size dağıttığımız gündemle ilgili sunuşları vardır. Bu konulardaki görüşlerimi ifade edip sizlerin de görüşlerini almak istiyorum.

Komisyon çalışmalarını ve iptal edilen maden çalışma ziyaretleri hakkında açıklamalar...

Rapor çalışmalarının üzerinde bir bilgilendirme yapacağız. Raporun taslak metnini sayın üyelerimize Kasım ayının 2'nci haftası ortasında dağıtmayı ve üyelerimizin görüşlerini de 3'üncü haftasında almayı planlamaktayız. Bu süreçten sonra Komisyon raporunun teslim edilmesi için son tarih 22 Kasım. Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulacaktır. Raporun içindeki bölümü üzerine açıklama, genel konseptin ortaya konulması gibi konular... Şu an arkadaşlarımız size dağıtacaklar.

Bunun dışında 4 tane de önergemiz var. Bu önergelerden biri, Erkan Akçay ve Özgür Özel'in HEMA çalışma ziyaretinin yapılmaması yönünde ki onların ikisini de gündeme almıyorum, o ziyaret gerçekleşmediği için o, gündemimizden düştü.

Bir diğer önerge, Özgür Özel tarafından Soma Savcılığının bilirkişi raporunu hazırlayanların dinlenilmesi konusunda. Bunu görüşeceğiz.

Yurt dışı ziyaret konusunda... Burada da Özgür Özel arkadaşımızın bir önergesi var, onu da görüşmek istiyoruz.

Kaza mahallinde uzman heyetinin ziyaretiyle ilgili bir önerge var yine Özgür Özel'in, onu görüşeceğiz.

Bu konuda bir de Bahtiyar Hocamın sunumları olacaktı ama Bahtiyar Hocam kendisi burada olmadığı için -Suphi var- belki Suphi arkadaşımız onu sunabilir ama soru-cevap nedeniyle bunu Bahtiyar Hocamın bulunduğu bir zamana ertelemeyi öngörüyorum çünkü KİT Komisyonunda çalışan arkadaşlarımız var, aynı zamanda, bildiğim kadarıyla bizim konumuzu yakından ilgilendiren TKİ'nin de KİT Komisyonunda görüşmeleri var, bazı arkadaşlarımızın da oraya katılacaklarını duydum ben. O yüzden, Bahtiyar Hocamla ilgili sunumu daha sonraya alalım.

Şimdi, arkadaşlarımız taslak metni dağıttılar sizlere. Bu taslak metin üzerinde genelde şöyle bir mantık silsilesi takip ettik: Öncelikle kömüre odaklandık, sürekli Komisyonumuzda görüştüğümüz gibi. Yani kömür nedir? Kömürden doğan sorunlar nedir? Kömürün yapısı, oluşumu nedir? Daha sonra, kömürün ekonomimizdeki önemi nedir? İsterseniz sayfa sayfa da gidebiliriz bu konularda. Kömürün ekonomideki önemi, daha sonra Soma havzasındaki kömürün özelliği, üretim ve ruhsatlandırma durumu -ki burada detaylara girebiliriz biraz sonra- redevans ve hizmet alımının genel değerlendirmesi üzerine bir bölüm olacak. Soma Eynez sahasının ihale süreci; TKİ'den Park Tekniğe, Soma AŞ'ye kadar olan süreçler sözleşmeleriyle burada yer alacak. Madencilik faaliyetlerini ruhsatlandırma, izin ve denetim sistemi -ki bizim bu denetimle ilgili konularımıza temel teşkil etsin diye bunu raporumuza aldık- daha sonra, yer altı işletmelerinde meydana gelen kazalar, yani dünyadaki ve Türkiye'deki önemli kazalar, oluşum nedenleri hakkında bilgiler vereceğiz. 8'inci bölümde de Soma kazasının oluşumu ve yaşananları; özellikle işçilerin ifadelerinden ortaya çıkarak, uzman görüşlerinden ortaya çıkarak Soma'daki kazanın oluşumuyla ilgili senaryoları, özellikle en son Soma ziyaretimizde tartışmış olduğumuz senaryoların hepsini buraya koymayı düşünüyoruz. Bunların içerisinde zayıf senaryolar olabilir, güçlü senaryolar olabilir; hiçbirisini göz ardı etmek niyetinde değiliz ama her bir senaryo için de gerekiyorsa en son bölümde çözüm önerilerini önermek durumundayız. Ve kazanın meydana gelmesiyle gündeme gelen sorunlar, bu sorunların çoğu iş sağlığı güvenliği açısından ele alınacak. İşletme yönetiminden kaynaklanan sorunlar var; taşeron uygulaması, eğitim gibi konular.

Benzer kazaların yaşanmaması için neler yapılmalı? Yani geçmişte Soma olarak çok uzman arkadaşlarımız geldiler, ziyaret ettiğimiz işçilerin bile ferdî önerileri vardı ki bence çok kıymetliydi kendileri yaşadıkları için, onlardan yararlanacağız. Bunları bir bütünsellik içerisinde sunmayı arzu ediyoruz. Onun dışında da raporlara ek ve dokümanlarımızı koyduk.

Şimdi, zamanımız varsa bunların detaylarına girebiliriz. İsterseniz şöyle bir şey yapalım: Arkadaşlarımız, Komisyon üyelerimiz bunun üzerinde kendileri bir çalışırsa, "Şuraya şu da ilave edilsin, şu çıkarılsın." veya "Şunun bulunmasında fayda vardır." gibi. Onları da bir başlık hâlinde veyahut da söylediğiniz şeyleri belki de biz hâlihazırda raporun belli bir yerinde bahsetmişizdir, onlar gündeme gelebilir. Şu an, gördüğüm kadarıyla KİT Komisyonundaki toplantı nedeniyle biraz zaman sıkıntımız var gibi gözüküyor ama onun dışında biz Komisyonumuz olarak bunu gündeme alalım istiyorum.

Bir diğer konu, bilirkişi; Özgür Bey'in vermiş olduğu önerge bilirkişi raporunu hazırlayanların dinlenmesi konusunda. Onunla ilgili birtakım girişimlerimiz oldu. Yalnız, bu girişimlerimiz... Mustafa'ya ben söz vereyim, onunla ilgili - Bakanlıktan görüştüğümüz arkadaşlarımızla- bilgi versin bize.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Şimdi, Sayın Başkanım, burada temel problem bilirkişi müessesesiyle ilgili. Bilirkişi müessesesi, Adalet Bakanlığından verilen bilgi ve ilgili kanunu da var zaten bilirkişiyle ilgili, Ceza Usul'ü yazıyor o maddeler; orada belirttiği kadarıyla bilirkişi bir savcılık müessesesi yani savcılığın bir kurumu. Savcılık görevlendirdiği için onların o hususta başka bir yerde, yazdıkları rapora hilaf olabilecek ya da karşı düşünce olabilecek ya da farklılık arz edecek bir şeyi bir yeri söylediler mi suç teşkil ediyormuş onlar açısından, yani ferdî ceza açısından baktığımızda ceza hukukuna. O sebepten dolayı Komisyon olarak yazılmasında bir sıkıntı yok, savcılığa zaten gönderilmesi lazım, savcının onlara izin vermesi lazım çünkü savcı görevlendirdi doğrudan ama kişisel olarak o kişileri biz üniversitenin hocası

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 2

olarak çağırdığımız anda da bu sefer bilirkişi raporundan kaynaklı olarak bir ceza sorumluluğu doğuyor. O hususta burada fikir illa beyan edecek, tutanaklara girecek, tutanak yayınlanacak; böyle bir sıkıntı var.

Arz ederim efendim.

BAŞKAN – Şimdi, bizim tabii Komisyon olarak savcılığa, Bakanlığa bu şeyi Özgür Bey'in istediği türde yazma, talep etme şeyimiz var. Bence isterseniz, Özgür Bey siz de uygun görürseniz yazalım, ret cevabı oradan gelsin böyle bir şeyden dolayı. Biz bir ön çalışma yaptık Mustafa'yla -nedir, ne değildir, bir bilgilendirelim- ama biz gene ilgili bakanlığımıza ve savcılığımıza böyle bir talebimizi iletelim, onlar desinler bize "Şundan dolayı..." ki raporumuzda da bir şey olursa deriz ki: "Şu görüşmeleri yapmak istedik ama onlar..."

Özgür Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Sayın Başkan, değerli Komisyon üyeleri; salondaki herkesi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii, önergeyi verdiğim tarihte şöyle bir şey ortaya çıktı: Bilirkişi raporu tüm Türkiye'de çok ciddi şekilde tartışıldı. Bu sırada bizim Komisyonumuzun cezaevinde yaptığı ziyaretlerden sonra da doğrudan siz de bilirkişi raporuyla ilgili birtakım bazı konularda eleştiriler getirdiniz. Aslında bilirkişi raporu incelendiğinde belli yönleriyle son derece tatminkâr, belli yönlerinde, sizin de eleştirdiğiniz kısımlarında ise ben bilirkişinin bir bildiği olduğu konusunda bir izlenime kavuştum ve eğer mümkünse -ki herhâlde burada bir ayrılığımız yok- bilirkişi heyetinin raporunda yer alan konularda bize bilgi vermesi son derece hayatidir diye düşünüyorum. Ama tabii bu konuda savcılıkla yazışmak mı doğru, Bakanlık üzerinden veya HSYK üzerinden yazışmak mı doğru; işin o teknik kısmını bilmiyorum açıkçası ama şeyi doğru bulmam, yani temel amacımız bu bilirkişi heyetindeki kişilerle oturup tartışmak. Ama önergemde de yazdığım gibi, sadece bunu bilirkişi heyetiyle değil, böyle, genişletilmiş, zaman kısıtı olmayan bir Komisyon toplantısını hem bilirkişi heyeti hem Komisyonumuz uzmanları ve daha da uzmanlarla genişleterek, bu bilirkişi raporundaki meseleyi enine boyuna, yani bilirkişi heyetini sorgulayarak değil ama bilirkişi heyetinin raporun da hazırlanması aşamasında edindikleri bu bilgileri, belgeleri ve kendi kanaatlerini Komisyonumuza rahatça aktaracakları bir tartışma ortamının sağlanması uygun olur diye düşünüyorum. Yani bir şekilde bunu ilgili bakanlıklarla, savcılıkla, bilirkişi heyetiyle görüşelim. Tabii, Komisyon Uzmanımızın yaptığı uyarı önemli, yani olmayacak bir duaya âmin deyip insanları sıkıntıya da sokmayalım. Bu konuda ama Komisyon Başkanı olarak siz gerekli girişimlerde bulunursanız resmî yazışmadan önce, hani reddedilecek değil, kabul edilecek bir şekilde, bu görüşmeyi sağlamamız lazım diyorum ben. Özü budur önergem.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Biz yazacağız zaten Bakanlığa ama tabii, bu ön bilgiyi de paylaşalım istedim.

Tabii, ben bilirkişi raporunun tamamını eleştirmek gibi bir şey yapmadım, arkadaşlarımızın bilmesinde fayda var çünkü Meclisimizin bize vermiş olduğu yetki meydana gelen kazanın araştırılması olduğu için, kazanın nasıl meydana geldiğiyle ilgili bölümü -daha önce sizinle de tartışmıştık bunu- o konuda bazı gördüğüm eksiklikler konusunda... Yoksa bilirkişinin mevzuatı eleştirmesi, havalandırma... Özellikle elektrik ve havalandırma konusunda çok detaylı bir konuya girmiş, belki madenciliğin de faydalanması gereken konulara girmiş. O yüzden, bu kapsamda da biz Bakanlığa bu bilirkişi heyetini dinleme konusunda yazalım. Ama tabii, bilirkişinin tespit etmiş olduğu, kazanın nasıl olduğuna dair o senaryo da dâhil, biz burada çok farklı senaryoları birlikte tartışacağız. O zaman, isterseniz, Bahtiyar Hocam bu konularda hakikaten orada uzun süre hem çalıştığı için hem de konunun uzmanı olduğu için, sürekli de bizimle olduğu için onun da nezaretinde, zaten bunları mümkün olduğu kadar onun süzgecinden geçirerek yapmaya çalışıyoruz ki madencilik çoğumuz için çok farklı bir alan, terminolojisini bilmiyoruz, yaşam alanı hakikaten farklı. Bir hata yapmayalım, Meclis olarak da yapabileceğimiz en güzel raporu yazalım gayreti içerisindeyiz. O konuda biz Bakanlığa yazacağız Özgür Bey.

Erkan Bey...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, tabii zaman da daralıyor. Öncelikle, Sayın Başkanım, bu taslak metnin kasım ayının ikinci haftası Komisyon üyelerine verileceğini ve bir hafta sonra da Komisyon üyelerinin varsa bu konudaki görüşlerinin alınacağını ifade ettiniz. Bu bir haftalık süre çok az. O süreyle ilgili, bu iki haftadan az bir süre doğru değil çünkü nasıl bir raporla karşılaşacağımızı henüz bilmiyoruz. Onun dışında, yaptığımız çalışmaların tutanaklarını inceleyeceğiz bu süre içerisinde. Malumunuz, bir de bütçe görüşmeleri de başlıyor bu süreç içerisinde. Dolayısıyla, bunun son değerlendirmelerini yapacağımız bu aşamada biraz daha süre gerekecek.

Mahkemeye bilirkişi raporunu sunan heyetle görüşme konusunda tabii mahkemenin işine karışmamız, o sınırlar iyi ayarlanır, sınırlar iyi çizilirse bu bilirkişiler bakımından da hukuki bir sorun teşkil etmeyecek şekilde biz Komisyon olarak her hâlükârda bu görüşlere başvurabiliriz yani görüşmeler de yapılır. Burada dikkat edilecek husus, belki de bilirkişi raporunun bizim Soma Komisyonu tarafından sorgulanır bir şeye girmemek gerekir. Biz kendi gündemimizle ilgili konuşuruz. Ayrıca, kaza mahalline uzman heyetin gitmesi elbette...

BAŞKAN – O gündemimizde var, onu tartışacağız.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bir de, biliyorsunuz bu Eynez Ocağı'nın kaza mahallini göreceklik, bazı çalışmalar yapıyordu, onlar hangi aşamada? O kaza mahallini mutlaka görmemiz gerekiyor. Tamam, uzman heyet de bulunsun ancak benim merak ettiğim -şu anda arkadaşların ve sizlerin tabii kanaatini de öğrenmek isterim- Aliağa Cezaevine gittiğimizde görüştüğümüz 8 tutuklu kişinin kazadan beş gün sonra cezaevinde olmaları nedeniyle yani kaza mahallini de ondan sonra görüşüp bir keşif hadisesinin yaşanmadığı da anlaşılıyor.

Bugün mahkemelerde bile -değil mi- hakkında suç isnat edilen ve tutuklanan kişilere bir keşif yaptırır mahkemeler.

BAŞKAN – Evet.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 3

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Yani, bu işin sorumlularına da benzeri bir çalışma da yapılabilir, yapılması gerekir çünkü orada teknik emniyet bakımından, diğer teknik hususlar bakımından veya idari hususlar bakımından o mahalde uzmanlarla birlikte bir nevi tatbikat şeklinde bir çalışmanın da yapılmasının faydalı olacağı kanaatindeyim çünkü o cezaevi görüşmelerinde doğrusu ben çok şaşırımdım. Aradan aylar geçmiş, söz birliği etmişçesine “Hakikaten biz bu kazanın nasıl meydana geldiğini hâlâ anlayabilmiş değiliz.” dediler. Bu nasıl olabilir? Böyle bir şeyin olmaması gerekir.

Ondan sonra, diğer teknik hususlar yani şimdi burada da ifade etmek istemiyorum, bunu önümüzdeki görüşmelerde de dile getirebiliriz. Yani, şu anda, kazanın nasıl meydana geldiğini tespit etmek Komisyonumuzun görevi ama hâlâ ihtimaller üzerinde duruyoruz yani “Kesin şundan oldu.” diyememe durumuyla karşı karşıyayız, bu da hiç de iyi bir durum değil.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Erkan Bey, aslında belki Bakanlığa yazacağımız yazıda birliktirinin dinlenmesiyle ilgili sadece kazanın oluşumuyla ilgili görüşmek istediğimizi, burada görüşme esnasında da arkadaşlarımızın birliktirisi üyelerini başka konularda zorlamamasında hassasiyet göstereceğimizi de vurgulayıp öyle bir talepte bulunalım.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Maden kazalarıyla ilgili olarak da diyebiliriz. Neticede elbette Soma kazasını araştırıyoruz.

BAŞKAN – Çünkü, onlar da, görebildiğim kadarıyla, bizim en son Soma'ya gittiğimizde gerek Aygün Bey'den gerekse Ali Haydar Sakik'ten dinlediğimiz kadarıyla kazanın olduğu noktaya aşağı yukarı 50 metre falan ancak yaklaşabiliyorlar, ondan sonra yaşanamamışlar her iki taraftan da hem anayoldan hem de ES panosunun oradaki yoldan, hava çıkıştan girdiklerinde. Birliktirinin de olay mahallini tam net görebildiği konusunda önümüzde bir bilgi yok. Sadece bize orada, hapishanede, hatırlarsanız, Mehmet Ali Bey -soy ismini hatırlayamayacağım- maden teknikeri -oradaki söndürme olaylarında bulunmuş- oralardaki taş düşmelerinden falan bahsetti. Tabii, Hasan Bey'in çok güzel bir tespiti var, orada kameralar olsaydı bunları belki zamanında rahatlıkla gözlemleyebilirdik neler olduğu konusunda ama şu an olayın büyüklüğü nedeniyle, yaşanan karmaşa nedeniyle ve biz de işçilerden aldığımız bilgiler, uzmanların bize verdiği bilgiler neticesinde ister istemez belli senaryoların üzerinde durmak durumundayız. “Kaza şöyle olmuştur.” demek bizim için de hakikaten çok bağlayıcı, Meclisimiz açısından da sıkıntılı olabilir. Bunların içerisinde bazı ihtimaller çok güçlü ihtimaller, güçlü senaryolar olabilir, zayıf senaryolar olabilir. Mesela, Hasan Bey'in gündeme getirmiş olduğu tamburun oradaki bir kıvılcım, bant sürtünmesi -Necati Bey de onu gündeme getirdi- yani bu tür şeyleri de ihtimal içerisinde değerlendirerek yazalım istiyorum. Belki senaryoların sayısı iki, üç, beş olabilir. Aygün Bey'in orada gündeme getirmiş olduğu ama -sizin de söylediğiniz gibi- orada hepsi söz birliği yapmış gibi hiç konuşmadıkları veya “Yok böyle bir şey.” demeye çalıştıkları, bizim vermiş olduğumuz 1 no.lu Park Tekniğin orada bir yangından bahsediyor, iki üç gün geçtiği hâlde bir yangından bahsediliyor. Tabii, bunları, hiçbir şeyi göremedik, sadece ifadeler üzerinden gidiyoruz, bize gelen bilgiler üzerinden gideceğiz, dolayısıyla böyle bir sıkıntımız var.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Bu raporun süresi, bir hafta...

BAŞKAN – Şöyle yapalım: Bunu aslında ben ikinci haftadan önce tamamlayacağım çünkü kazanın nasıl oluşuyla ilgili üzerinde ben çok yoğunlaşıyorum. Bahtiyar Hoca'mın da denetimine sunacağız. Yani, şöyle bir açıklama yapmamda fayda var: Şimdi, daha önceki araştırma komisyonlarının çoğu süreleri bittiği hâlde hâlâ raporlarını vermemişler yani isimlerini vermeyim arkadaşlarımızı töhmet altında bırakmak adına. Hâlâ bilgiler topluyorlar, hâlâ raporlar hazırlanmamış ama süre bittiği için artık komisyon toplantısı yok, komisyonun aktivitesi yok. Bizim de amacımız, olayın hem hassasiyeti nedeniyle hem toplumun beklentisi nedeniyle -Komisyonumuzun süresi bittikten sonra belki beş on gün bir yazma vesaire süresi alabiliriz- hem bütçe gelmeden hem Meclisimizde seçim arifesindeyiz, bir an evvel bunu yayınlayalım istiyorum. Mümkün olduğu kadar da uyum içerisinde oy birliğiyle çıkarmak gibi niyetim var, o yüzden her türlü görüşe, fikre de açığım. Bugün de 176 görüşüldü Dışişleri Komisyonunda, orada da söyledim ben. Dışişleri Komisyonunda, Hasan Bey dünkü konuda buraya gelmişlerdi ya yabancılar. Bugün 176 bizim Komisyonunda geçti, sanıyorum kısa sürede de Meclise gelecek. Yani, bu sorun hepimizin sorunu olduğu için burada uyum içerisinde çözelim diyorum. Orada iki hafta olabilir yani bizim Komisyonumuzun süresi 22 Kasım'da bitiyor. 22 Kasım'dan önce yayınlarsak bizim açımızdan da bir prestij olur ama 22 Kasım'dan sonra 22 Aralık'a veya yılbaşından önceye kadar da uzatabiliriz bu yazma, sizlerin önerileri, çıkarma ama Komisyon olarak bir tarafa ziyaret yapamayız, toplantı yapamayız. O süremizde 22 Kasım'dan sonra o tür toplantılar yapamayız ama bir araya geliriz gayriresmî olarak. Raporları tartışırız, ilave edeceğimiz şeyler olur, çıkartacağımız şeyler olur. Biz böyle -İngilizce tabirle “tentative” diyeyim- geçici bir program hazırladık ama bunu iki haftaya çıkartabiliriz Erkan Bey.

Necati Bey, buyurun.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, şimdi, epeyce zamandır bu Komisyon'da çalışmalar yaptık. Bu Komisyonun kuruluş amacı da bu kazaların araştırılarak alınması gereken iş sağlığı ve iş güvenliği tedbirlerinin belirlenmesi.

Şimdi, biz burada, tabii, bu çalışmaları yaparken birçok şeyi de belirledik aslında. Yani, burada, şimdi belki kazanın nedeni net olarak ortada olmasa da o kazanın neticesinde gelişmelerin nasıl olduğu yani o bandın yandığı, bandın yanmasından dolayı o karbonmonoksit ve dumanın 301 canımıza mal olduğu ve oksijen maskeleri olmadığından dolayı o kazadan kurtulma şanslarının da olmadıklarını tespit ettik. Ama biz Komisyon çalışmaları başlarken şunu da ifade etmiştik: Yani, alınması gereken acil tedbirler varsa bunları tavsiye edelim, tavsiye kararları çıkartalım, bir şekilde bunlar acilen hayata geçsin çünkü bu madenlerdeki çalışmalar hâlen devam ediyor. İşte, yine en son gittiğimiz Soma'da kazanın olduğu maden olsun, işte, diğer, ışıklar'dı girdiğimiz, yani, oralarda çalışmalar yok “Durdu.”, “Başladı.” vesaire ama her yerde hâlâ kömür çıkartılıyor ve hâlâ eski kanun ve yönetmeliklerle çıkartılıyor. Ha, şimdi, bu arada yeni bir şeyler yapılmaya çalışılıyor

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 4

ama Komisyonda konuşulan, uzmanların söylediklerine kimsenin kulak asmadığı ortaya çıkıyor. Neden? Zaten, işte "Alev ilerlemez, bant kesinlikle olmalı." diye bir şey olmadı, bir.

İkincisi: Oksijen maskesiyle ilgili geldi yönetmelik, işte, zorunluluk geldi ama bu zorunluluk "Otuz dakikanın altında olamaz." diye geldi. Şimdi, bunu yazan kimse bir sorar ya yani birine sorar. Neden? Çünkü ne diyorlar? "Otuz dakikanın üstünde sadece elli beş dakikalık oksijen maskesi var, bu da 3,5-4 kilo. İşçiler bununla çalışma yapamaz." Bir.

İkincisi: "Yirmi beş dakikalık oksijen maskesi var. Bununla da ara istasyonlar kurularak daha da verimli bir şekilde bu sağlanabilir." Ha, bu süre bir yıl verildi ama bir yıl verirken de bir yıl içerisinde kazaların olmayacağını, bir yıl değil bir gün içerisinde kazaların olmayacağını bir garantisiz. Ha, tedarik konusunda sıkıntılar olabilir, vesaire ama bununla ilgili de en azından bu çalışmaları yapmak, siparişleri vermek noktasında da yine bir denetim mekanizmasının oluşturulması lazım diye düşünüyorum.

Yani, burada, şimdi, bizim gördüğümüz, özellikle kömür madenlerindeki kazalara veya ölümlere neden olan asıl iş sağlığı ve iş güvenliğiyle ilgili problem nedir? Yangınlar ve yangınlar neticesindeki karbonmonoksit veya zehirli gazların oradaki işçilerin vefatına sebep olması. Bununla ilgili aslında çok acil yapılması gereken bazı şeyler var.

Şimdi, yani, böyle çok saçma bazı şeyler oldu. Neymiş? Komisyonun görevi değilmiş. Yani, ne demek bu Komisyonun görevi değil? Yani, tavsiye kararı alamamış, vesaire. Biz bu Komisyonu kurduk ve sorumluluk altındayız hepimiz. Allah korusun, bir kaza olursa, şu olursa, bu olursa hepimiz sorumluluk altındayız. Neden? Çünkü sadece burada laftan öteye gitmedik.

Ha, ben, şimdi, bayramda Çalışma Bakanıyla Bursa'da bayramlaşmada görüştüm. "Gönderin bize, niye göndermiyorsunuz?" diyor, Bakan da bana böyle söylüyor yani "Aldığınız bilgi, belge, işte, vesaire varsa, yapılması gerekenler bize gönderin." diyor. Şimdi, öbür taraftan siz birilerine söylüyorsunuz, "Yok, işte, bu Komisyonun görevi değil." Niye, görevimiz ne bizim Allah aşkına? Yani, bütün Komisyon çalışmaları bitecek, uzatmamızı alacağız, raporu yayınlayacağız, ondan sonra arşive kaldıracağız, arşivde birileri gelip "Bu çalışmalar yapılmış." cinsinden bir şey olacak. Yani, ben hâlâ şuradayım: Allah aşkına, yani, şu yaptığımız iş, attığımız taş ürküttüğümüz kurbağaya değsin. Birileri gerçekten bir şey yaptı yani veya yarın, öbür gün şu Komisyon hakikaten... Çünkü fedakârca çalışmalar yapıyor, biz biliyoruz, içindeyiz. Yani, birçok insan maden ocaklarının kapısından içeri giremez ama burada Komisyon üyelerinin neredeyse tamamı 4 tane madene, ta kömürlerin çıkarıldığı yere kadar gitti ve hakikaten de bunu görev olarak bildikleri için, zorunluluk olmamasına rağmen –yani, bazı arkadaşlar da "Girmiyorum." da diyebilirdi ama- herkes girdi, o sıkıntıları gördü.

İşte, mesela çalışma saatleriyle ilgili bize daha kanun çıkmadan önce söylendi. Yani, o gün, dönemin Sayın Başbakanı "Altı saat." dedi, çok affedersiniz sanki ayet söyledi, hemen o altı saati kanuna dercettik. Ya, orada herkes söylüyor "Yapmayın, altı saat uygun değil." İşçiler de söylüyor "Yedi buçuk saat olsun ama beş gün olsun, iki gün..." Yani, bunu biz burada bile bile, bunun doğrusunu önümüzde yaza yaza niye bunları biz yaptırıyoruz, niye yapılmıyor? Şimdi, zannediyorum torba yasaya gelip yine yedi buçuk saate dönüşecekmiş. Niye yani? Bunlarda biraz daha böyle etkin olmamız lazım, artık sonuna yaklaştık, sonuna geldik. Yani, bir gün bir gündür; bugün yapalım, yarın yapalım, bir an önce şunları yapalım. Burada konuşmaktan öteye gidelim, not almaktan öteye gidelim diye ben bunları söylemek istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Aramızda Haluk Hocam var.

Haluk Hocam, buyurun.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkan.

Haluk Eyidoğan, İstanbul Milletvekili.

Bilmiyorum sırası mı ama bu bize dağıttığınız 22 Ekim 2014 tarihli rapor taslağındaki başlıklara baktığımızda özellikle bu 6'ncı bölümle ilgili bir önerim olacak. Sırası mıdır bu öneriyi yapmamın?

BAŞKAN – Hay hay, tabii, tabii.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Efendim, biliyorsunuz, Türkiye'de birçok konuda, teknik veya diğer doğal ve endüstriyel olaylar konusunda tehlike izleme, belirleme, değerlendirme ve risk yönetimi hâlâ çok büyük sorun ve birçok ülkenin çok gerisindeyiz.

Soma'yla ilgili açıklamalara ve bulgulara bakıldığında, gerçekten burada çok ciddi tehlike izleme, değerlendirme ve özellikle risk yönetimi konusunda büyük açıklar olduğunu görüyoruz. Bu açıdan bu 6'ncı bölümün 6.3 maddesinde şu başlığın: "Türkiye'de Madencilik Faaliyetlerinin Denetim Sistemi" başlığının "Türkiye'de Madencilik Faaliyetlerinde Tehlike İzleme, Risk Yönetimi ve Denetim Sistemi" olarak değiştirilmesini öneriyorum. Bunu özellikle yazmakta yarar var çünkü denetim deyince kimisi çok farklı şeyler anlayabiliyor. O nedenle daha spesifik olarak "Tehlike İzleme, Risk Yönetimi ve Denetim Sistemi" olarak değiştirilmesini öneriyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Haluk Hocam, şöyle bir şey var: Biz burada bir mantık örgüsü içerisinde kömür hakkında bilgi, kömürün ekonomik değeri, işte, Soma hakkında bilgi ve madenle ilgili ihale süreci... Türkiye'deki mevcut redevansla ilgili konular yani orada bir tenkit falan yok ama sizin söylediğiniz bölüm 9.3.1'de var. 9.3.1'e bakarsanız "İşletme Yönetiminden Kaynaklanan Sorunlar" "Risk Değerlendirme ve Yönetim Sisteminin Olmaması" diye. Yani, 8'de kazanın oluşumunu inceliyoruz; 9'da da kazanın meydana gelmesiyle birlikte ortaya çıkan sorunlar, bunun içerisinde yeryüzünde yaşanan kaoslar da var yani bunların hepsi buralara dâhil edilecek; en sonunda da neler yapılması konusunda.

Biz 8'e kadar aslında bir tespit yapmaya çalıştık: Maden nedir, kömür nedir, ekonomik değerleri nedir? O tespitten kaynaklanan eleştirilerimizi de genelde, işte, 9 ve 10'uncu bölümde yaptık "Risk Değerlendirmesi" diye. O sizin söylediğiniz şey 9'uncu bölümde, 9.3'te var. O konuya gireceğiz, onu ihmal etmiş değiliz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 5

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – O zaman, Başkan, yani, ben bu 6'ncı bölümde "Türkiye'de" diye başladığı için bunu genel anlamda varsaydım. 9.3'e de...

BAŞKAN – Yok, yok, Türkiye'deki mevcut denetimin tespiti açısından onu yazdık.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Tamam ama o doğru işte "Tehlike İzleme, Risk Yönetim ve Denetim" konusu mevcut durumun değerlendirilmesi açısından da önemli. Soma'ya özel ya da madene özel, kömür madenine özel burada 9.3'te de o zaman "Risk Değerlendirme"nin önüne "Tehlike İzleme"yi ekleyebiliriz, "Tehlike İzleme."

BAŞKAN – Olabilir.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Çünkü gördüğümüz kadarıyla Soma'da hâlâ çok tartışılıyor, bunun üzerine yazılar yazılıyor yani gaz indi mi çıktı mı, nerelerde ne oldu, sıcaklık neydi gibi SCADA'nın yetersizliği üzerine bulgular ve tartışmalar var. O nedenle tehlike izleme olmadan risk değerlendirmesi yapmak zor olabilir. O yüzden, tehlike ve risk değerlendirme ve yönetim sisteminin olmaması başlığının o şekilde kullanılmasını önerebilirim çünkü tehlike başka bir şey, risk başka bir şey, tehlikeyi belirlemezseniz, riski belirleyemezsiniz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hasan Bey...

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, şimdi, talebimiz tabii ki bu kazanın olduğu yere inmek. Yani, eğer bu Komisyon senaryolar üzerinden bir rapor yazacak ise inanın sonunda bize gülerler. Yani, teknolojinin, bilimin bu kadar ileri noktaya gittiği bir dünyada Türkiye'de bir maden kazası yaşanıyor ve bu maden kazasının olduğu yeri sadece savcılık inceliyor, Komisyon incelemiyor. Belki yurt dışından insanlara ihtiyacımız var, onları getireceğiz, inceleteceğiz, belki kendi ülkemizdeki bilen insanlarla birlikte inceleme yapıp olayı somutlaştırmamız gerekli, biz bunun için bu araştırmayı yapıyoruz ama hâlâ daha bu Komisyon yetkili olmasına rağmen -sizin de ifade ettiğiniz gibi- benim ve CHP'li arkadaşlarımın "Madene inelim." talebini "On beş güne kadar hazırlayacaklar, olmazsa o zaman gidelim." düşüncesi vardı, iş yeri sahipleri öyle söylemişlerdi. Biz de dedik ki: "Zıyanı yok, gidebildiğimiz yere kadar gidelim, görelim." Şimdi, gittiğimiz yerde bir yangının olmadığı belli. Niye? Geçilmeyecek yeri getirmişler, tahtalarla koymuşlar. Niye gidemiyoruz biz buraya? Neden bu arkadaşlarımız bize bu imkânı sağlamıyor? Bu arkadaşlar sağlamıyorsa o zaman "Buraya girilmez."in başka bir kurumdan, başka bir bilirkişi heyetinden girilemeyeceğiyle ilgili bir bilgi alalım biz. Biz buraya girip de bu olduğu yerde işte bu senaryoları yerinde görüp tespitleri yapamaz isek bu rapor havada kalır. Siz de söylediniz, dediniz ki: "Efendim, ay sonunda -geçen aydı- veya işte ayın on beşine kadar burası girilebilecek hâle geliyor." Niye girilemeyecek hâlde burası? Yangın olur betonlarsınız, küllersiniz, anlarım. Bugüne kadar bahanesi buydu, bu bahaneyle de biz buraya girmeyi erteledik, tamam deyim. Ama buraya savcılık girdi mi?

BAŞKAN – Hayır, giremedi.

HASAN ÖREN (Manisa) – Nasıl tespit edeceğiz?

BAŞKAN – Şimdi, savcılığın girdiği şey...

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) - Bizim girdiğimiz yer ya savcılığın girdiği yer de.

BAŞKAN – Bir saniye...

HASAN ÖREN (Manisa) – Nasıl o zaman, nasıl tespit edeceğiz, niye rapor yazacağız ki biz?

BAŞKAN – Ama biz gireceğiz oraya. Şimdi, onun hazırlığını yaptık.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama artık senaryolar üzerinden değil, girdikten sonra biz senaryo üretelim.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle yapalım: Kazanın oluş yeri burası. Savcılık şuraya kadar girdi ve daha ilk girişinde de savcılık buraya kadar girdi yani şurayla şunun arasında 70 metre fark var, şurayla buranın arasında 55-60 metre fark var. Yani, ne savcılık ne de bilirkişi hiçbir zaman kazanın olduğu yere tam inemedi.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, 70 metreyi temizleyeceklerse temizlesinler, temizlemeyecekse devlet temizlesin.

BAŞKAN – Şimdi ona geleceğim Hasan Bey. Şimdi biz Haluk Bey'le görüştük. Bizim geldiğimiz nokta şu noktaydı. Orayı zaten tahtayla germişlerdi, baktık içeriye, normalde 16 metrekare kesit alanı, 1 metrekareye düşmüştü, temizliyorlardı onlar.

HASAN ÖREN (Manisa) – Doğrudur.

BAŞKAN – Şimdi biz özellikle ondan rica ettik, "Yerinde görmeden böyle bir şey yapamayız." diye fotoğraf makinesini de götürceğiz, kamerayı da götürceğiz gerekiyorsa. Bunlar şuraya dar bir alandan bize geçiş sağlayacaklar, kısıtlı sayıda. Kısıtlı sayıda derken ancak 2 kişi, 3 kişi alıp geçebilir diye. Şöyle olabilir: Heyetimizin büyük bir kısmı burada olur, ikişer kişi girer çıkarız, girer çıkarız, öyle bir imkân sağlanır.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkanım, genişletsinler yani dar bir alandan geçişimizi sağlıyorlarsa -maden mühendisimiz, bizden iyi konuya hâkimsiniz- 1 metre açacağına 2,5 metre açmanın teknolojik yönünü bulsun.

BAŞKAN – Onu rica ettik, söyledik. Burası aslında savcılığın... Şurası kapalı, şu alan tamamen. Burada bir şey yapmıyorlar, sadece şuraya buradan iniyorlar, bu aşağı iniş yani buradan indikleri için biz onu rica ettik, o zaman bize de söyledikleri için ama daha önce söyledikleri "Gidebildiğimiz yere kadar gidelim."di. O konuda Haluk Bey'le bir gün tayin ettiniz mi Mustafa Bey, ne zaman?

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER– Bu ayın sonu gibi Başkanım, öyle dedi.

BAŞKAN – Tamam yani onlar...

HASAN ÖREN (Manisa) – Başkanım, söylediklerimizle hareket etmenin ötesine geçip gördüklerimizle tartışmanın daha uygun olacağını düşünüyorum. Arkadaşlarımızla eğer bir şeyi görüp de tartışabilirsek biz bu konuyu somutlaştırırız. Bizim yeteneğimiz de artık yani buradaki herkes belirli bir şekilde maden mühendisi kadar olmasa da ona yakın bilgi sahibi oldu. Yani öyle şeyi de kabul etmiyorum, bu Komisyon onu bilmez, her şeyi bilir bu Komisyon.

BAŞKAN – Yok, yok öyle değil.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 6

HASAN ÖREN (Manisa) – Eğer bizim Eynez'i kıyaslayabilmemiz için Işıklar'ı görmemiz gerekir.

BAŞKAN – Soma kazasına bizim Komisyon kadar kafa yoran başka bir kimse de olmadı, bilirkişi de bu kadar kafa yormadı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Keşke dışarı gitme imkânımız olsaydı, dışarıda da gördüklerimizi gelip burada bunun değerlendirmesini yapsaydık.

Arkadaşımın söylediğine de -biz CHP'li olarak böyle bir partiyiz yani birbirimizi de eleştiririz, çok önemli değil katılmıyorum. Hayır, dışarıya gidip de görebilecek kadar o teknolojiyi, oradaki madenlerin bizim madenlerle ne kadar ilişkili, ne kadar orası iyi, ne kadar burası kötü olduğunu anlayabilecek kadar bu Komisyon da bilgilidir. Asla böyle 17 tane dışarıdan bulalım, gönderelim, buna da katılmıyorum. O zaman niye çıkıp televizyonlarda her detayına kadar biz Soma'yla ilgili bilgi aktarıyoruz? O zaman bilgileri de gitsin, maden mühendisleri aktarsın veya Komisyon dışındaki insanlar aktarsın. Bu Komisyon yetkilidir, ısrarlıyım. Dışarıya gidip hâlâ daha 530 milyon ton üretimin nasıl yapıldığını bu Komisyon görmek zorunda. Benziyordu, benzemiyordu onun takdirini biz bilecek kadar bu Komisyonunda bir şeyleri öğrendik. Işıklar'a girmeseydim Eynez'in kötülüğünü bilemezdim. Işıklar'ın kötülüğünü bilmem için de gelişmiş ülkelerde bizim yapımıza benzeyen ama 2,5 metrelik damar ama 30 metrelik damarda da orayı görelim ki elli yıl neden kaza olmadığını gelelim Işıklar'daki Haluk Bey'e diyelim ki "Sen bunu eksik yaptın." Bu Komisyon bu görevini yapmak zorundadır. Ben ısrarla hem Eynez'deki kaza yerinin görülmesi ve dışarıyla ilgili de hiç öyle bu devletin parası var öyle 3-5 lirayla da bu devlet zafiyete uğramaz.

BAŞKAN – Aslında görüşeceğimiz iki önergeye de, Hasan Bey konuya kısmen değindi. Bunlardan biri bir uzman heyet olarak kazanın olduğu mahalli görelim diyoruz, orada bir sorun yok, şu an oranın temizlenmesini bekliyoruz. Ben Hasan Bey'e de katılıyorum. Orayı görmeden de hakikaten raporu yazmamız...

HASAN ÖREN (Manisa) – Tartışmayalım bile Başkanım yani orayı bir görelim, ondan sonra bakın arkadaşlarımızın hepsi farklı bir boyutta tartışacaktır ve uzlaşma kolay olacaktır.

BAŞKAN – Şimdi, biz bunları geldikten sonra, geçen hafta zaten Haluk Bey'le görüştük temizliyorlar ve oraya gidecekler yani biz daha önceden de bunları tartıştık, bir an evvel görmeden sıkıntı olur diye bizim de içimiz rahat etmez ama ister istemez tabii biz...

Senaryolar konusuna gelince Hasan Bey, biz burada kendimizden bir şey yapmıyoruz, mutlaka oradaki işçilerin bize ön açtıkları, belirttikleri şeyler var. Yani, onların nasıl olabileceği konusunda teknik uzman arkadaşlarla, ne bileyim, yangın nasıl çıkmış olabilir, gaz niye bu kadar basınçlı çıktı, niye temiz havayı geriye tepiyor, yani buradan birdenbire nasıl gelişti, havanın...

HASAN ÖREN (Manisa) – İşte, olay yeri bize bunu vermiyor ki Sevgili Başkan. Siz diyebilirsiniz ki: Ben maden mühendisiyim ya bak burada şöyle bir şey gördüm, bitti.

BAŞKAN – Tabii, tabii orayı da göreceğiz ama keşke ilk gün görebilseydik. Yalnız şunu belirtmek istiyorum, şöyle bir yanlış algı var anladığım kadarıyla: Ne savcılık ne de bilirkişi olayın olduğu noktaya kadar gidemedi yani bunun bilinmesinde fayda var, sanki savcılık gitti gördü de biz gidemiyoruz gibi bir şey algılanmasın, oralar hakikaten o zaman da kapalı...

HASAN ÖREN (Manisa) – O zaman Soma AŞ'de bir problem var, bize göstermek istemiyor demektir.

BAŞKAN – Yok, Soma AŞ bize göstermek istiyor ama...

HASAN ÖREN (Manisa) – Yani o zaman benim aklıma başka bir şey geliyor. Yani, bu kadar uzun bir süre savcıya gösterme, bilirkişiye gösterme, bize gösterme. Bundan önceki gerekçesi neydi: Efendim, içeride yangı devam ediyor, biz külledik, betonladık, oraya giriş kapandı, amenna, tamam. Bundan on beş gün evvel gittiğimizde baktık ki "Efendim, ayaklarda çöküntü var, işte bu çöküntüyü temizleyeceğiz, on beş gün sonra geldiğinizde burada kaza mahallini çok iyi ve net iyi göreceğiz." dendi. Şimdi nereye döndük? Efendim sizi tek tek geçirelim, şu kadar yerden geçirelim. Bu kadar yerden geçireceğine, o kadar yer aç. Yani, ben işletmenin iyi niyeti suistimal ettiğini görüyorum veya böyle düşünmeye sevk olmaya başladım, bu da doğru değil.

BAŞKAN – Şimdi, Hasan Bey, bizim yaptığımız ziyaretler içerisinde en verimlilerinden biri hapishaneye yaptığımız ziyaretti. Özellikle orada Maden Teknikeri Mehmet Ali Bey'in ki -ben Erkan Bey'e katılıyorum- diğerleri çok konservatif davrandılar belli bir konuda bilgi verme, çok açmama konusunda. Öyle bir izlenim hepimizde uyandırdılar. Ama Mehmet Ali Güney'in ifadeleri, olaya tam vâkif olması, her sorumuza cevap vermesi bizim önümüzü açtı. Mesela, kaza yeriyile ilgili oradan bir pasa düştüğünü, tavanda 1,5-2 metrelik bir açıklık oluştuğunu ancak... Biz daha önce gitmiş olsaydık bunu algılayamazdık çünkü oralarda kırma nedeniyle -çok kırıklı bir yapı- alanı genişlettiler. Ama Mehmet Ali Bey'in söylediğini orada gözlemleme imkânımız olacak. O yüzden, bunları önceden bilgi edinmemiz, orada gözlemlememiz, işçilerin bize söylediği şeyleri gözlemlememiz açısından önemli. Ama daha geniş bir alandan gidilmek konusunda da arkadaşlarımız görüşünler.

Tabii, şu olabilir: Olayın riski nedeniyle hepimiz aynı anda gidemeyiz de belli bir mekânda dururuz, ikişer üçer kişi veya birkaç kişi gelir gider, gözlemleriz. Olayı yerinde görmüş oluruz diye düşünüyorum ben de.

Erkan Bey...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkanım, Hasan Bey'in hassasiyetle üzerinde durduğu hususa katılıyorum. Bu en son 25, 26, 27 Eylülde yaptığımız ziyaretler sonunda ben yaptığım açıklamalarda da, görüşlerde de ifade etmişim. Şimdi âdeta son final, kaza mahallini mutlaka ama mutlaka, ne yapıp edip kesinlikle görmemiz gerektiği ve o kaza mahallini gördükten sonra da kesin kanaate daha fazla yaklaşacağımız inancımı dile getirmiştim. Onu da tekrar ediyorum.

Şunu da ifade ediyorum: Bilmiyorum sizler gördünüz mü, kazada hayatını kaybeden madencilerimizin yüzlerce fotoğrafını inceledim. Yani birkaç gün kendinize gelemiyorsunuz. Bende o fotoğraflar var. Bunu Komisyon üyesi arkadaşların

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 7

mutlaka görmelerinde isabet buluyorum ama inanın şurada "gösteririm" demeye cesaret edemiyorum. Ancak buna Komisyon olarak karar vermemiz lazım. Onlar var mı, bilemiyorum. Çünkü o fotoğraflardaki görüntülerle kaza mahallindeki yapacağımız gözlem ve çalışmalar... Diyelim ki delillerin yok edilme ihtimali mevcut olmasına rağmen, ne kadar delil yok edilirse edilsin o kaza mahallini görmemiz, onun toprak ve kömür yapısını görmemiz bile yeterli olacaktır. Zaten hayatını kaybeden işçilerin durumunun sadece karbonmonoksit gazından olmadığını da yüzlerce fotoğraf açıkça gösteriyor. Resmen yanmışlar ve resmen de haşlanmışlar. Yani çok feci manzaralar. Dolayısıyla, Komisyon olarak da sorumluluğumuz bu bakımdan büyük.

Ayrıca, firmanın patronunu görüşmek için davet etmiştik. Çeşitli gerekçelerle bugüne kadar –herhâlde sağlık sorunlarını dile getirerek- Komisyonda görüşme imkânı olmamıştı. Ben, bunu, tekrar Komisyon Başkanlığına hatırlatıyorum. Bu kişi dinlenmeyecek mi? Eğer dinlenmeyecekse işin bu boyutu da noksan kalır. Her ne kadar Yönetim Kurul Başkanı ama sonradan Yönetim Kurulu Başkanı olmuş. Maden işletme süreçlerinin başından büyük çoğunlukla Alp Gürkan sorumlu. Bunların da mutlaka dinlenmesi gerekir.

Ezcümle olay mahallini mutlaka görmeliyiz. Ne zaman göreceğiz? Bu bahsettiğim fotoğrafları da Komisyon üyelerimizin görmelerinde fayda görüyorum.

Bir de, bu torba kanundaki yapılan düzenlemeler nedeniyle... Torba kanun yürürlüğe girdi ertesini gün Zonguldak'ta 20'den fazla firma işçi çıkardı. Manisa'da da işçi çıkaran firmalar var. Yani bu yapılan düzenlemeleri firmalar istismar ediyor. Plan Bütçe Komisyonunda, Türkiye Kömür İşletmelerine, Türkiye Taşkömürü İşletmelerine defaultle "Torba tasarıda yer alan işçi ücretlerindeki değişiklik, çalışma saatlerindeki değişiklik ve diğer değişikliklerin etkisi nedir maliyetlerinize?" diye... Bunların hesaplamalarını dahi getirmediler, getiremediler. Şimdi de bunu bahane ederek işçilerine işi bıraktırdılar.

Şimdi, işçileri "Ne olacağız biz?" diyerek yine âdeta sanki o eski asgari ücrete dahi razı olur bir duruma getirtmek isteyen bir kampanya düşünüyorlar endişesi taşıyorum bu firmalar bakımından. Bu konuda da Komisyon olarak elbette görüşlerimizin olması gerekir bu öneriler bölümünde.

Şimdilik söyleyeceklerim bunlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Namık Bey...

NAMIK HAVUTÇA (Balıkesir) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; esasen ben de görüşlerimi diğer arkadaşlarımızın görüşlerini tekrara düşmeden ifade etmek istiyorum.

Şimdi, tabii, Komisyonumuza, Türkiye Büyük Millet Meclisinin Genel Kurulunun, Türkiye'deki maden kazalarında simge hâline gelmiş, hatta bütün Avrupa'nın, belki de Türkiye'nin en önemli örneği ve bunun üzerinden toplumsal hassasiyetleri gidermek ve Soma'daki kazanın nedenini saptamak ve orada alınması gereken işçi sağlığı ve iş güvenliği konusundaki tedbirleri belirlemek üzere verdiği bir görevle karşı karşıyayız.

Şimdi, bakıyorum, bu görevimizi, evet, çok iyi niyetle, çok ciddi adımlar atıldı, olay yerine gidildi, örnek madenler görüldü fakat şu soruların cevabını hâlâ bulabilmiş değiliz: Kazanın oluş nedeni nedir? Yangının çıkış nedeni nedir? Ölümün nedeni nedir ve bu noktada yapılması gerekenler tarafımızdan yapılmış mıdır?

Değerli Milletvekilimiz Hasan Bey çok güzel ifade etti. Bir defa bir olayın sebebi hakkında hüküm verebilmemiz için illa bizim maden mühendisi olmamız gerekmiyor. Kaldı ki biz insanlar yumurta yumurtlamayız ama yumurtanın taze mi, bayat mı olduğunu biliriz. Yani hâkimlerin hiçbir kimya mühendisi değildir ama hüküm verirler. Bilirkişi raporlarına bakarlar, incelerler. Akıl sahibi herkes eğer belli bir hukuk eğitimi aldıysa hüküm verme hakkına sahiptir. Nitekim Türkiye'deki yargının işleyişi de budur. Hâkimler hiç uzman olmadıkları konularda çok önemli kararlar verirler, karar verirken de bilirkişilerin raporlarına bakarlar, olay yeri incelemeye giderler, dolayısıyla yargı adına toplumsal bir görevi yerine getirirler.

Şimdi bu noktada, tabii ki Komisyondaki arkadaşlarımızın iyi niyetlerinden şüphemiz yok, ama tarihî bir sorumlulukla karşı karşıyayız çünkü burada konulacak rapor, aynı zamanda olayın oluş nedenini, alınması gereken tedbirlerini de içermek zorunda. Ancak ben de görüyorum ki, olayın olduğu yeri bizim Komisyonumuzun bizatihi görmemesi çok büyük bir eksiklik olur.

İkincisi, bilirkişi raporunun, bilirkişi raporunu yazan bilirkişilerin burada dinlenmesi, tarafımızdan dinlenmesi, kafamızdaki bazı soruların onlara sorulması son derece önemli bir şey olur. Bu burada da olabilir, olay yerinde de olabilir, orada bir mekânda da olabilir. Çünkü sizler de çok güzel ifade ettiniz, Türkiye'de artık bu tip işçi sağlığı ve iş güvenliğinden kaynaklanan, mevzuat eksikliğinden kaynaklanan bir şey yaşanmasın ülkemizde ve hiç kuşkusuz Türkiye Büyük Millet Meclisinin ortaya koyacağı rapor da, bizlerin altına imza atacağımız rapor da, bu anlamda çok önemli bir dayanak teşkil edecektir. Çünkü işçilerimiz zayıftır, işçilerimiz örgütsüzdür. Zayıf kişiler para gücünün karşısında, ihtiyaçlar karşısında çaresizdir. Onları ancak koruyacak tek mekanizma, burada, Türkiye Büyük Millet Meclisinin, yasama organının ortaya koyacağı onları koruyucu, kollayıcı tedbirlerin kesin bir şeyle alınmasıdır. Bunun yolu da hiç kuşkusuz, -değerli arkadaşım demin söyledi- bu Komisyon tarihe not düşsün diye kurulmuş bir komisyon olmamalıdır, buradaki düşünceleri, önerilerini, yasal eksiklikleri, mevzuattan kaynaklanan eksikleri düzenlemesi için gerektiğinde tavsiyede bulunmalıdır, kamuoyuna bu çağırımı yapmalıdır. Hatta bizim burada temsil ettiğimiz siyasi partiler bakımından da kendi parti gruplarımıza yapılması gereken düzenlemelerle ilgili, her parti kendi siyasal sorumluluğu gereği bu düzenlemelerin yapılması için bir çalışma da yapmalıdır. O bakımdan, şu anda ben Komisyonumuzun çalışmalarının olgunlaşmadığını düşünüyorum. Bunun eksikliği: Bir, olay yeri incelemesi tam olarak yapılabilmemiş değildir. İkincisi, bilirkişi raporuna tam detaylarıyla vâkıf olabilmemiş değildir. Üçüncüsü, mukayese de yapabilmemiş değildir.

Sayın Ören'in görüşüne katılıyorum. Bizzat bu Komisyonun belli şeyleri, önce mevzuatı mukayese etmeliyiz. Yunanistan, Avusturya, Almanya'daki mevzuatla bizim mevzuatımız arasındaki şey nedir? İkincisi, fiilî durumu da mukayese

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 8

etmeliyiz. Evet, Amerika doğru örnek olmayabilir, Avustralya doğru örnek olmayabilir ama Avrupa'daki örneğin Eynez ile Işıklar Madeni arasındaki mukayeseyi net olarak yapabiliyorsak onu somut olarak gördüğümüz için yapabiliyoruz. Dolayısıyla bizim hepimizin gitmesi de şart değil, Komisyondan belli arkadaşlar da gidebilir ama mutlaka mukayese etmek bakımından ve bunu rapora oturtmak bakımından bir fiili mukayese de yapmak gerekir diye düşünüyorum. Bunları yaptığımızda, hiç kuşkusuz gönül rahatlığıyla o raporu yazarken, görüşlerimizi düşüncelerimizi, bundan sonra daha vahim olayların olmasını önlemek adına en azından vicdanen, Türk halkının bize verdiği yasama görevinin sorumluluğunu gönül rahatlığı içerisinde yerine getirdiğimizi, tespitlerimizle, önerilerimizle, somut çözüm önerilerimizle yerine getireceğimizi düşünüyorum ve bu eksikliklerin giderilmesi için de karar alınmasını diliyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Namık Bey.

Özgür Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Diğer önergeye gelince konuşuruz. O konuyla ilgili söyleyeceklerimi saklı tutarak bir tek madene inme meselesiyle ilgili şunu söyleyeyim: Aslında kayda geçmesi açısından söylüyorum: En fahiş hatayı savcılık madeni bu şirkete teslim ederken yaptı. Dediler ki: "Artık oraya gitme şansı yoktur, biz madeni şirkete teslim ediyoruz." Burada bilirkişi raporuna göre şirketin sahibi ve onun yetkilendirdiği kişiler, işveren vekilleri, her bulunan kusurda asli kusurlu tayin edilmiş ve o tarihte o şirketle ilgili görevli olan kişilerinden tutuksuz olanlar şu an dışarıda. Tutuklu olanlar açısından bakarsanız da şirketin avukatları onları savunuyor, şirket orada. Şimdi biz gittiğimizde, ben gidilmesinden yanayım, yani hiç gitmemek yerine mutlaka gitmeliyiz ama ne göreceğiz, çok şüpheli. Mesela geçtiğimiz hafta Eynez'de olayın olduğu yerde bir yangın çıktığı daha söylendi ve üç gün boyunca da orası, olayın olduğu yer yanmaya devam etti. İşçiler tahliye edildi, falan filan.

Şimdi, cezaevine gittiğimizde gördük, şirketin tutuklu olan yöneticileri, Komisyonu avukatların tutanaklara İnternet'ten erişmesi üzerine bir iki gün rötarla takip ediyor, şirketin kendi elemanları dışarıdan da takip ediyor. Bilirkişinin birtakım iddialarına karşı, karşı tezler ileri sürüyorlar. Biz gideceğiz, göreceğiz, orayı bize görmeye hazır hâle şirketin yetkilileri getiriyor. Oysa doğrusu -ki 3 Temmuz tarihinde bu konuda da bir önerge vermiştik bütün muhalefet milletvekilleri olarak biz- oraya idari ve teknik bir kayyum atanmasını ve şirketin burada birinci dereceden kusurlu olabileceği için her türlü çalışmayı idari ve teknik kayyum heyetinin yapmasının Bakanlığa teklif edilmesini önermiştik, bu önerimiz reddedilmişti. Şimdi geldiğimiz yerde şirket hazırlık yapıyor. Biz giderken önümüze onu koydular. İlk önce biz dedik ki: "Şirket savcılığa verdi diye -siz basın toplantısında söylemişiniz- biz oraya gitmeyeceğiz." Şirket bir başka çalışma modeline geçti. Gideceğimizi duydular, önümüze tahta koydular. Şimdi tekrar gitmek istedik, "Bir yangın daha çıktı." diyor. Yangın doğal şartlarından dolayı mı çıktı, şirket tarafından birtakım delillerin ortadan kaldırılması veya bilirkişi senaryosuna aykırı, bilirkişi senaryosunu çürütecek bir şeyler mi yapılıyor? Mesela bir yerin çöktüğünden bahsediliyor, başka yerleri dinamitle çökertiyorlar mı, çökertmiyorlar mı, bazı yerleri kapatıyorlar mı, bilmiyoruz. Yanmış kamaları değiştiriyorlar. Yani bu vakitten sonra gidip gördüğümüzde oradaki elde edeceğimiz bilgi ve bulguların somut gerçeği ortaya çıkarması -kaza açısından söylüyorum- bize ne kadar inandırıcı olur -biz nasıl bunları söylüyorsak- o da şüpheli aslında. Yani böyle bir durum var. Esas sıkıntı, savcılığın paldır küldür ve -sizin söylediğiniz de çok kritik Sayın Başkanım- "70 metre yaklaşabildiler." diyorsunuz, yani kendi de görmedi savcı orayı, bilirkişi heyeti de oraya kadar ulaşmadan orayı şirkete teslim etti. Ya nasıl teslim edersin? Şimdi, bu gelinen noktada biz orada gidip de ne görsek şirketin bize göstermek istediği bir şey, belki çok başka bir senaryoya bizi kanalize etmek için orada bir hazırlık da yapıyor olabilirler. Bu işin bu konudaki sakatlığının bir kere altını çizelim. Tutanağa geçsin diye söylüyorum.

Sayın Özensoy dikkat çekti, çok önemli, 3 Temmuz 2014 tarihinde demiştik ki biz: "Bir ara rapor, ön rapor yayınlayalım ve iş güvenliğiyle ilgili önerilerimizi koyalım, hatta Meclis kapanmadan bu konuda üstüne düşeni de yapsın." Maaalesef o gün bu konuya Komisyonu ikna edememiştik. İktidar partisinin çoğunluk oyuyla reddedilmişti. Sayın Özensoy'un o tespitine de katılıyorum. Şimdi bu kadar zaman geçti, daha bir arpa boyu yol almadık. Komisyondaki kimsenin iyi niyetinden şüphemiz yok ama Komisyon raporunda bunları söyleyeceğiz diyoruz ama hazıranda önerseydik belki şimdiye kadar bir sürü şey değişmiş olabilirdi. O kanaate de katıldığımı ifade ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Sakine Hanım, buyurun.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben bütün bu söylenenlerin ardından biz birtakım şeyleri söylem olarak söyleyerek sanki ön hazırlık yapıyormuşuz gibi de algı alıyorum. Örneğin yangın çıkışında gazın basıncından söz ediyoruz son zamanlarda. Gaz basıncı ve yangının çıkışı eğer bir gaz basıncıyla illa ilgiliyse bu bölgenin yer hareketleriyle ilgili bir izleme ya da bununla ilgili bir bilgi bizim Komisyonomuzda verilmedi. Sanki son zamanlarda, özellikle hapishane ziyaretimizin arkasından ve o günkü ziyaretimizin arkasından bir yer hareketine bağlanmaya çalışılan ve biz buna yön veriyormuş gibi bir algı içerisindeyim. Bu bölgenin yer hareketleriyle ilgili geçmişte, şirketin ya da TKİ'nin bizi bilgilendirmesi gerekir. Orada işte neyden söz ediyoruz? Bir gaz birikiminden söz ediyoruz. Neyden söz ediyoruz? Tasmandan söz ediyoruz, kırıklardan söz ediyoruz. Böyle bir durumu varsa bu ocağın bir risk analizinin olması gerektiğini ve bu risk analizine göre da davranışta bulunmaları gerektiğini düşünüyorum o firmanın. Firmanın ya da TKİ'nin böyle bir çalışmasıyla ilgili bizleri bilgilendirmeleri ya da bu bilgiden söz etmememiz gerektiği kanısındayım çünkü bizim, sanki firmaya yol gösterir konumuna geldiğimizi düşünüyorum bu konuda ve en önemsemediğimiz ya da en az ilgilendiğimiz konu da bu firmanın eğitimle ilgili de olsa -eğitimde belki ilgilendiğimizi düşünüyorum ama- risk yönetimini yapıp yapmadığıyla ilgili hiçbir bilgi gelmedi. Yani o günkü dinlediğimiz, cezaevinde dinlediğimiz görevlilerden bir tanesi "Biz her gün yapıyorduk denetimi ve birbirimizle bir bilgi alışverişi yapıyorduk ve ben her şeyin normal olduğunu düşündüğüm için çocuğumu da hastaneye götürdüm." dedi. Oysaki böyle bir şeyin olmadığını işçiler bize defalarca söyledi, ısınmadan dolayı bir rahatsızlıklarının olduğunu, aslında hani risk yönetimini değerlendirmediklerini anladık. Dolayısıyla ben, burada bilirkişi raporlarında da TKİ ve şirketi asli sorumlu olarak göstermiş olmalarına da istinaden

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 9

bizim yön vermemizin yanlış olduğunu düşünüyorum. Özellikle kırıklarla, tasmanla ya da işte gaz çıkışı, basınçla ilgili konularda, bizim bu konuda jeoloji ya da jeofizik mühendislerinden de meslek odalarından da görüş almamız gerektiğini ve bu raporu belki öyle tamamlamamız gerektiğini düşünüyorum. Yani yerinin de mutlaka görülmesi gerekir ve gün geçtikçe görülmemiş olması da -ben de Özgür Bey'e ya da diğer arkadaşlarıma katılıyorum- yani "Bir şekil mi veriliyor, bir düzen mi kuruluyor ve biz o düzenin üzerine mi gidiyoruz?" kaygısı hepimizde yer almaya başlamış durumda.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şimdi, ben şöyle bir açıklama yapmak durumundayım: Şimdi, içimizde Haluk Eyidoğan Hocam var. Teknik Üniversiteden benim öğrenciliğimde kendisi de asistanımızdı bizim, o zaman doktora öğrencisiydi, kendisi de jeofizik mühendisi. Kendisi de zaten haritaya baktığında görecektir. Hakikaten şu kırmızı olanlar, aşağı yukarı 450'ye yakın -ben bizzat saydırmaya çalıştım- 400'ün üzerinde irili ufaklı kırıklar var burada. Bu kırıkların çoğu bizim "tavan-taban yolları" dediğimiz galerilerdeki mühendislerin tespit edip koydukları. Onlar tespit edebildikleri yere kadar işaretlemişler. Belki o kırıklar aşağı kadar iniyor.

Şunu söylemeye çalışıyorum: Burada biz sağlıklı teşhis koyarsak buradan doğabilen bir sonuçta çözüm üretebildiğimiz zaman, bir panoda eğer söylediğimiz bir sıkıntı varsa diğer panoların önüne geçebilme imkânımız olacak. Bu ocaktaki bu sorunun önüne geçerse İmbat'takinin önüne geçebileceğimiz olacak. Yani buradaki bazı şeyleri göz ardı edemeyiz. Biz, şimdi, işçileri de dinledik, hapishanedeki arkadaşları da dinledik. Hepsinin söylediği şu, bir şeyde mutabıklar: "Burada çok güçlü bir duman geldi, duman beni içine aldı ve duman temiz havayı geriye itti." Bunu işçi İbrahim Genç de söylüyor...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Ben işte böyle bir boşluğun ve böyle bir basıncın birikmiş olmasını algılaması gerektiğini söylüyorum. Bu firmanın da, TKİ'nin de yani böyle bir boşluk olduğunu algılaması gerekir.

BAŞKAN – Şimdi, mühendisiz. Ben mühendisim, Haluk Hocam da mühendis, Necati Bey de, içimizde mühendis olan arkadaşlarımız da var. Şu C panosuna bakarsak -bir örnek vereyim- C panosunun pano boyu 110 metre yerinde, uzunluğu 200 metre. Kalınlık da ortalama 25 metre kömür. Yani siz, şunu aşağı yukarı 4 metre düşünürsek, bunun tam 6 katı yüksekliğinde bir boşluğu alıyorsunuz. Bu boşluğun arkasını göçerterek geliyorsunuz, üzerinde 80 metrelik, belki 70 metrelik "marn" dediğimiz çatlaklı bir yapı var. Bunun düştüğünü, kırıldığını varsayıyorsunuz o ayakların arkasında. Şimdi, oraya beslenen bir kül var. Burada 200 metre, 110 metre çarpı 25, sanıyorum 700 bin metreküplük bir boşluk yaratıyorsunuz orada.

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Yani yer yüzeyinde de fark edilmesi gerekiyor.

BAŞKAN – Tabii, oraya geleceğim.

700 bin metreküp boşluğu kapatabilmek için 700 bin metreküp kül basmanız lazım. Burada da böyle bir şey söz konusu değil yani reel anlamda birebir stabil hâle getirmeniz için. Fakat tavan göçtüğü zaman siz oradaki, yüzde 60 mı olur Haluk Hocam, yüzde 40 mı olur kırıldıktan sonra 1 metreküplük solid bir kayaç?

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Evet, oradaki jeolojik yapıya bağlı.

BAŞKAN – Yapıya bağlı olarak değişir.

Şimdi, orada olduğu gibi oturmuyor. Otururken kırıklı oturuyor. Onun için boşluklar oluşuyor. Boşlukların içerisinde kömür de kalıyor, kayaç da kalıyor, o boşlukları külle dolduruyorlar bunlar. Önce bir kül, arkasından onu süzüyorlar kül oturuyor, arkasından bir ikinci kez daha kül koyuyorlar ama benim gördüğüm, burada bir yönetmeliği yok kül basmanın, bir standardı yok, bir teknolojisi yok. Yani "Buraya kül bastım." diyor ve şeyi kapatıyor. Her ne kadar yüzeyden aşağı 5-6 barlık bir basınçla külü de aşağı indirseniz en aşağıda bir U borusuyla birlikte o sizin galerinin ağzından öbür tarafta U borusu kadar yükselir. Oradan tavana kadar yeryüzüne çıkmıyor ve dolayısıyla tepelerde bir boşluklar var. Bunu Uyar'da da yaşamışlar. Mesela Uyar'da benzer bir sorunu teftiş eden Mehmet arkadaşımız, o da İzmir Bölgeden...

Mehmet o konuda, Uyar'da yaşadığın şey hakkında biraz bilgi verir misin?

İŞ BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET GÖL - Teşekkürler Başkanım. İzmir Grup Başkanlığında görev yapıyorum. Maden mühendisiyim.

Uyar'da 2013 yılında olan yangınlı kazalar vardı 8 kişinin yaralandığı. Birisine inceleme ekibi olarak gidenlerden birisiyim. Şimdi, orada 20 metre civarında kömür kalınlığı var. Eğim fazla. Girişi şöyle gösterirsem... Üstten girdiğinizde kömür kırılıyor, üstteki taban taş, ara taş, ara katman kırılıyor, ana kayaç üstte. Siz ilerliyorsunuz, buranın tamamının kırıldığını düşünüyorlar. Şimdi alttan da ilerlediğinizde her kademe üç kademe iniyorsunuz, üçüncü kademe zemine indiğinizde 60-70 metre boşluk kalıyor yukarıda. Şimdi, orada yüzeye daha yakın. Yüzeye daha yakın olduğu için oksijen alma, hava girişi daha kolay, oksitlenme daha hızlı. Bu defa yukarıda kalan kömür yanarak kor hâlde ayak arkasına düşüyor. İşçiler de orada kömürü çekerken kor hâlde, ısınmış hâlde çekiyor.

BAŞKAN – O KM 3 kömürünü değil mi? KM 2 mi?

İŞ BAŞMÜFETTİŞİ MEHMET GÖL – Şeyi hatırlayamıyorum tam ama raporu bulurum.

BAŞKAN – Yani söylemeye çalıştığım şu: Yani böyle bir risk var orada ama bunların hepsi bir varsayım üzerine. "Biz arkayı göçerttik." diyorlar. Göçüyor belki de. Hepsi böyle "Göçerttik." diyorsa biz bu 301 insanla yaşadığımız riski diğer panolarda, diğer ocaklarda yaşama sıkıntımız var. Tabii, biz, o işçilerin söylediklerini Sakine Hanım, göz ardı edemeyiz. "Basınçlı geliyor." diyorsa yani bir noktaya kadar... Şurada hava 30 metreküp geliyor, 15 metreküp yaklaşık buraya geliyor, 15 metreküp hava şuradan buraya kadar geliyor, bu tarafı basamıyor. Bu şu demektir: Oradan çıkan basınçlı hava 30 metreküpten daha az saniye olarak ama 15 metreküpten fazla 15 metreküplük havayı geriye ittiği için. Bunları biz mühendis olarak yorumlayıp, bir şeyler çıkartmak durumundayız ve "İlk çıktığı hava beyaz çıktı, birdenbire siyah duman çıktı." diyorlar. Ben defalarca okuduğum için... Dün gece iki buçuğa kadar da bunu okudum, tekrar bir daha baktım, altını çiziyorum, not alıyorum. Sağ olsun, Mehmet Bey de onları, ifadeleri tek tek çıkartıyor. Bir uyum içerisinde, istiyoruz ki bir mantık örgüsü içerisinde işçilerin çelişkili şeyleri oldu mu göz ardı ediyoruz ama benzer şeyleri hapishanedekiler de söyledi diye biz de

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 10

onlara yanlış bir şey yaptınız da diyemeyiz. Biz kesinlikle böyle bir algı şeyinde de değiliz. Onları da göz ardı etmeyelim, Hasan ağabeyin de söylediğini göz ardı etmeyelim, sizlerin de önereceğinizi göz ardı etmeyelim ama keşke kamera olsa da olayın nasıl olduğunu görsek, şöyle olsa desek. Yani tek şeritli bir yolda arabanın biri geçti sağ tarafa da burnuna vurdu, kaza oldu. Bunu böyle diyeceğimiz bir ortam değil veyahut da –Özgür Bey'in kaygılarına katılıyorum ama- madenin kapısını kapattık, burası hiç göçmeyecek değil, burası altı ay kapatırsanız ancak tozlanır, göçük olmaz, bir şey olmaz. Ama yer altı madeni böyle değil, maalesef sıkıntılarımız o.

Haluk Hocam, buyurun.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkan.

Şimdi, tabii, aslında Soma konusunda jeolojik ve bir miktar da jeofizik veriler, araştırmalar var. Birçok jeolojik özelliği zaten Soma'nın biliniyor. Biliyorsunuz, bu Soma olayıyla ilgili çok sayıda raporlar yayımlandı. Bir tanesi de Jeoloji Mühendisleri Odasının raporu şu anda elimde.

BAŞKAN – İnternet'ten indirdim ben.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Orada da o tespit tekrarlanıyor. İsterseniz okuyayım: “Soma Eynez kömürleri yüksek kömürleşme derecesine -yani yüksek ranklı kömürler sınıfında- sahip oldukları için uçucu madde miktarları yüksektir. Uçucu kömür gazları patlayıcı ve yüksek yanıcı özellik gösterirler.” Biliyorsunuz, daha önce burayı işleten firma, işte, A firması baş edemediği için yangınlarla bıraktı, gitti. Hatta o olayı, biliyorsunuz, yani raporu da var. Neden bıraktı o firma? Kömürün yanıcı olması ve güvenli işletme maliyetinin yüksek olması nedeniyle o firma redevans ön ödemesini de yakarak yani bir kaçış şeklinde durumu Türkiye Kömür İşletmelerine rapor ederek bırakmış. Redevans ödemesini de yakarak -miktarı ne kadar bilmiyorum- sahadan çekiliyor. Sonra da 2009'da biliyorsunuz Soma Kömürleri AŞ devreye giriyor ve işte, işçi sayısı, üretim miktarı 5 milyon ton/yıla çıkarılıyor falan.

Şimdi, böyle bir özelliği var. Diyor ki Jeoloji Mühendisleri Odası: “Yüksek yanıcı özellik gösterirler.” Zaten bugüne kadar yaşanan, orada, olaylar da bunu teyit ediyor, bilinen bir şey.

Ha, burada siyah duman mı gelir, beyaz duman mı gelir, bunlar zaten sürpriz değil, yani öyle bir vaka olduğu zaman o girilemeyen bölümde -ki orada çökme mi vardır -çökme nedeniyle, Sayın Vekilimizin biraz önce ifade ettiği, fotoğraflardan gördüğüm manzaralara neden olan yanma mıdır, gaz mıdır, tahkimat çökmesi midir, onlar anlaşılacak ama yani bu kadar hızlı yanıcı bir özellik gösteren kömürün, işte tabii, yanması sonucu duman çıkması mümkün değil.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 300-400 metre bant yanması var.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Şimdi, burada şöyle bir tespit de var: “Yanıcı özellikleri bulunan kömürlerin yer altı işletmelerinde ağaç tahkimat kullanılmaması gerekir.” diyor. Şimdi burada ağaç tahkimat kullanılmışsa bu yangın tabii, çok yüksek sıcaklıkta her yere hızla yayılacak ve çok kötü sonuçlar doğuracak.

BAŞKAN – Haluk Hocam, ağaç tahkimat yok da bu demir TH bağları arasında ağaç kamalar var.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Yani diyor ki: “Kömürün oksidasyonu sonucu kızışmasıyla ocak yangınlarını önlenemez boyuta çıkarır.” Yani buradaki olaylar, özellikle Soma'ya özgü böyle zaten önceden tespit edilmiş tehlikeler var ama bunu görüyoruz ki risk yönetimi yapılmamış, tehlikeler tespit edilmiş.

Siz biraz önce bir cümle ifade ettiniz, “Keşke kamera olsa da olayın şeklini görseydik.” dediniz. Yani ben biraz önce onu ifade etmeye çalışmıştım. Yani “tehlike izleme, risk yönetimi, denetim” başlıklarının mutlaka yani “monitoring” dediğimiz SCADA'ya malzeme oluşturacak tehlike izleme sistemlerinin mutlaka olması lazım bu tür madenlerde; hele hele Soma'da. Bunların yeterli olmadığını görüyoruz. Nitekim, olay sonrası günlerce karbonmonoksit gazının seviyesi neydi, işte, grafikler –televizyonda da- yükseldi mi, alçaldı mı... Bugün bir rapor gördüm, yine bir sürü grafikler koymuşlar, işte “Şu saatten sonra ölçü alınamadı.” falan deniyor. Bunlara mahal vermemek için bizim burada işletme yapan firmaların -ister kamu olsun ister özel olsun- bu tür izleme “monitoring” SCADA, tehlike izleme ve risk yönetim sistemlerini mutlaka yapmaları lazım.

Yani burada şunu da söyleyeyim: Türkiye genelinde jeofizik uygulamalar madenlerde maalesef istediğimiz düzeyde değildir ve çok gerilerdedir. Onu da bu şekilde meslek erbabı olarak iletelim.

O yer hareketleri konusu da, yerin hareket etmediği yer yok dünyada, her yer, her şey hareket hâlinde. Faylar da hareket hâlinde, yer de hareket hâlinde. Yani siz biraz önce ifade ettiniz, eğer bir yere bir delik açılıyorsa, bir çukur açılıyorsa, bir şey yapıyorsa, zaten oradaki gerilme alanını bozuyorsunuz demektir. Bir gün ben İstanbul'da bir büyük mühendislik yapısının temel kazısına gittim, kazmışlar, işte bilmem kaç yüz metre uzunluğunda, bilmem kaç metre derinliğinde bir temel çukuru; oraya işte AVM rezidans yapacaklarmış. Gecikmişler temeli atmaya, taban kabarıyor. Bu doğanın gereği yani. “Bir an evvel binayı yap, yoksa ben kabarıp patlayacağım.” diyor kaya; paleozoik kayalar yani. Düşünün, İstanbul'un en yaşlı kayaları.

Dolayısıyla, yer böyle bir şey, tünel açtığınız zaman... Örneğin bütün Zonguldak'ta “sübsidans” dediğimiz, şu anda seviye alçalması var, metrelerce. Bunların bir kısmı ölçülmüyor maalesef. Soma'da da ölçüldüğünü sanmıyorum tasmanın, genel tasmanın, bölgesel tasmanın ölçüldüğünü sanmıyorum.

Şimdi, elimizde veri olmayınca, tabii, söylem üretmek kolay. Buna değinmek istemişim.

Bir de depremle ilişkilendirmek isteyenler var. Bu, çok afaki bir şey yani bir sismolog olarak oradaki kazanın, böyle söylenti yayarak, “İşte, orada mikro deprem oldu, orada deprem oldu, bilmem ne oldu.” onlarla ilişkilendirilmeleri afaki. Onu zaten Kandilli'ye sorarsanız size söyler.

Şimdi, bir konuya daha değinmek istiyorum bu vesileyle. Lafı uzattım. Şu ana kadar savcılığa birçok rapor sunuldu, değil mi?

BAŞKAN – Evet.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 11

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – TBMM’de birçok görüşmeler yapıldı, sunular, bilirkişi raporları... Bunların bir kısmı bende var, çoğu sizde var. Bütün bunlar olay yeri, olay durumu ve sonuç hükmünü sağlayacak olay yeri incelemesi yapılmadan yazılan raporlar. Öyle değil midir?

BAŞKAN – Evet.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Çünkü olay yerine -biraz önce ifade ettiniz- girilemedi. Dolayısıyla, bugüne kadar yazılan her şey, elde veriler neyse, olay mahallî görülmeden yazılan raporlar. Dolayısıyla, hâl böyle olunca bugüne kadar savcılığa sunulan raporlar genelde denetim eksikliği tespitiyle yetinen raporlar. İçinde teknik veriler var ya da başka şeyler var. Olay yeri gözlem ve değerlendirme içermeyen raporlar bu raporlar. Bu durumda bugüne kadar sunulan her türlü rapor, ön rapor niteliği kazanır mı kazanmaz mı? Çünkü olay yerini göreceksiniz ve çok geç kalınmış vaziyette. Benim madenci hocalardan aldığım bilgilere göre bir kere çok gecikmiş. Yani bu yanma yerini hadi bir ay bekleriz, hadi iki ay bekleriz. Kaç ay oldu?

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – Beş ay.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Beş ay oldu. İçeride ne kaldı bilmiyorum. Tabii, bunu açmak da basınç farklılıkları, bilmem ne, şunlar bunlar, onları bilmiyorum, o da kolay bir şey değil, teknik isteyen bir şeydir; öyle hurra, kazmayla falan açılacak bir şey değildir herhâlde. Ama zaten teknik olarak benim, İTÜ Maden Fakültesi hocalarından öğrendiğim kadarıyla, açma konusu gecikmiştir ve neden gecikmiştir, ben bilmiyorum, mühendis olarak bilmiyorum. Bunun bir teknik izahı gerekiyor. Hocaların, maden fakültesi hocalarının konuşması lazım bu anlamda. Bunu da ifade etmek istiyorum tımkak içinde.

Yani bu, bugüne kadar olan bu raporları da bu anlamda olay yerini, mahalli gördükten sonra yeniden bir değerlendirmek gerektiğine inanıyorum ve o zaman belki gerçeği daha iyi görmüş olacağız.

Ölenlere Allah’tan rahmet diliyorum. Her hatırladığımızda yüreğimiz acıyor, acı hissediyoruz yani. İnşallah, bu ülkeye bu son olur. Ülkenin bilim insanlarını, teknokratlarını dinler siyasetçiler, yöneticiler ve Soma çok zengin bir linyit kömür maden yatağı. İşletilecektir tabii. Çünkü hem istihdam yaratacağı hem katma değer yaratacağı ülke ekonomisine, elektrik üretecektir falan. Burası işletilecektir ama bugüne kadar yapılan hataların yapılmamasını özellikle diliyorum huzurunuzda.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Haluk Hocam.

Tabii, Haluk Hocamın bahsetmiş olduğu raporların hepsi bende var, hepsini de okudum jeoloji mühendislerinin, Maden Mühendisleri Odasının ve özellikle de Mimarlar Mühendisler Odasının bir raporu çıktı en son.

Şimdi, bunların hepsi genelde şey üzerine yani sonucu tartışmak, oradaki teşhis koymak. Ama Hasan Bey’in de benim de hepimizin de en çok şey yaptığı konu, sebep ne? Yani yangının sebebi ne, duman nereden çıktı, niye basınçlı çıktı? Yani bu kadar insan kaybetmemize belki orada... İşçi ifadelerinde veyahut da mühendislerin ifadelerinde “Önce bir şey yok, biz burada hallederiz.” falan diyorlar Ali Haydar Saka. Yarım saat dönüyorlar ki: “Olay beklediğimizden daha büyük, hemen gelin.” Ve atlayıp gidiyorlar.

Yani burada sebebe odaklanabilirsek, büyük ölçüde yaklaşabilirsek, çözümü de sağlıklı önerebiliriz diye... Benim kaygım, üzerine düştüğüm şey o. Sakine Hanım’ın dediği gibi, hakikaten böyle bir yönlendirme falan, firmanın hiçbirisiyle ne ilişkimiz var, ne kardeşimiz ne yakınımız ne de korumak gibi şey...

HASAN ÖREN (Manisa) – Başkanım, acilen hazırlasınlar, gidelim görelim.

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Sayın Başkan, burada özellikle ifade etmek istiyorum kayda geçmesi açısından.

Ocağın açılması teknik anlamda çok geç kalmıştır. Bu geç kalmanın getireceği kayıpların, ortaya koyacağı unsurların, değerlendirme sonuçlarının ne olacağını ben bilemiyorum ama bu çok geç kalınmışlığın değerlendirme ve veri açısından kayıpları olacağı endişesini taşıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ali Ağabey, buyur.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Değerli arkadaşlar, arkadaşlarımızı dinledik. Şimdi, bu kaza gerçekten mevzuat eksikliğinden mi çıkmıştır yoksa oradaki ihmallerden mi meydana gelmiştir? İşçilerin mi ihmali vardır? İş yerinin mi ihmali vardır? Arkadaşlarımızın dediği gibi, olay mahallinin mutlaka yerinde incelenmesi gerektiğini ben de düşünüyorum. Geç kalırsa bile mutlaka bir görmemizin faydası olacağını düşünüyorum. Hatta mümkünse eğer mevzuatta bir sorun olmaz da bu bilirkişi heyeti ocağa gelirse, biz de girebilirsek, bu arkadaşlarımız bize orada bilgi verirse biz de tatmin olmuş oluruz.

BAŞKAN – Bilirkişiyi oraya mı çağıralım, onu mu söylüyorsunuz?

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Oraya çağırılmasında daha büyük fayda olacağı düşüncesindeyim ben.

BAŞKAN – Buyurun Hasan Bey.

HASAN ÖREN (Manisa) – Şimdi, Bahtiyar Hoca gibi akademisyen birkaç kişiyle, daha aynı dili konuşabilecek, olay mahallinde o literatürü tartışabilecek, fikir alışverişinde bulunabilecek kişilerle zenginleştirebiliriz madene gittiğimizde yani konu hakimiyeti olan... Bahtiyar Hoca belki orada anlatacak ama belki de işte, sevgili Haluk Kardeşim de diyecek ki “Hayır, öyle değil, böyle de olabilir.” Akademisyen veya bu konularda uzman olan arkadaşlarımızdan da yardım istenebilir diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Ali Bey, buyurun.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Arkadaşlar, bugüne kadar hepimizin bildiği gibi, çok önemli düzenlemeler yapılmadığı hâlde ocaklar kapanmaya başladı. Yani, burada bizim gerçekten çok büyük vebalimiz var. Bu kazanın öncelikle nedeni mutlaka bulunmalı, bana göre. Aylardır çalışılıyor, herkes bu konuda çalışıyor ve yürekler gerçekten çok yanık, çok üzgünüz. Yani, yapılacak en doğru şeyin yapılması gerektiğine ben yürekten inanıyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 12

Hem bölgede binlerce kişi işsiz kalıyor... Şimdi, bir açıklama oldu televizyondan, işte, "Eynez Ocağı'nın sahibinin işlettiği Işıklar ve Atabacası ocakları kapandı." diye. İnanın üzülünüz çok. Herhâlde en az 6-7 bin kişi o anda Manisa'mızda, Soma'mızda işsiz kalacak.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Çalışıyor, çalışıyor, iki gün sonra açıldı tekrar.

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Evet.

Yani, ben bunları söylemek istiyorum. Allah yardımcımız olsun.

BAŞKAN – Orada bürokratik bir sorun vardı. Orada sizlerin de, Komisyon üyelerimizin de bize verdiği yetkiye göre biz de müdahil olduk, bakanlara izah ettik durumları.

Şimdi, yaşanan travma nedeniyle müfettişler de bürokrat arkadaşlarımız da anladığımız kadarıyla mümkün olduğu kadar topu taca atmaya veya tek başına sorumluluk almamaya, "Ya, bunu gel birlikte açalım." noktasına varacak, MİGEM ile Çalışma Bakanlığının böyle bir yaklaşımı olmuş. En sonunda muğlak yazılan ifadeleri netleştirdik bu görüşmeler çerçevesinde. O netleşen ifadeler çerçevesinde de Bakan Bey'e rica ettim ben. Bakan Bey tekrar aldı ve ondan sonra açıldı.

Şimdi, firmanın başından bir sürü olay geçti ama firma da hakikaten çalışmadan işçilere bir sürü para ödemek durumunda, ödüyorlar da, bir an evvel de taahhüdünü yerine getirmek durumunda. Biz Işıklar'da...

ALİ AYDINLIOĞLU (Balıkesir) – Bir de burada, Komisyonumuzda arkadaşlar dile getirdi. Gerçekten bu alınan kararlarla maliyetlerin arttığı da bir gerçek. Kaç paraya mal oluyor? Yani "Bir hesap yapılınsın." diyor CHP'den, MHP'den arkadaşlarımız. Onun da olması lazım.

BAŞKAN – Ben ona katılıyorum. O konuda Erkan Bey'in söylediği şekilde kurumlardan bir şey isteyebiliriz. Mustafa Bey, bu kurumlardan bir şey isteyelim çünkü İmbat ile Işıklar'dakilerin hepsi ürettiklerini TKİ'ye verdikleri için alım garantili mal üretiyorlar. Onların bir sorunları yok ama onun dışında bir işletmecinin...

HASAN ÖREN (Manisa) – Nasıl olmaz Başkanım? Olur mu öyle şey?

BAŞKAN – Hayır, hayır maliyetleri arttı ama şirketlerini riske sokacak bir şey olmaması açısından.

HASAN ÖREN (Manisa) – Eğer bu külfet İmbat'a veya Soma AŞ'ye gelmesine rağmen -yani 2 asgari ücret, geriye dönük işte efendim kıdem, SSK primi 2'ye çıkacak-çalışabilecek güç varsa bunlar demek ki deli paralar kazanıyorlarmış. Yani, o zaman aklım hayalim almaz. Yani bütün iş güvenliğini yapmış olsalar dahi eğer bugün yani dayıbaşı olan, esas kabadayı olan TKİ ve Enerji Bakanı, pastanın büyüğünü cebine sokan, sadece ruhsat sahibi olarak kömürün tonundan 70, 80, 100 lira kazanan TKİ bunlara bir iyileştirme yapmazsa bunları istediğiniz kadar iş güvenliğine alın, bu işi bırakmak zorundadırlar. Demek ki Bakanlığınız veya iktidar yeni bir düzenleme yapmayla ilgili... Hem özele hem de devlete çalışan, redevans ve hizmet usulüyle çalışan arkadaşlarımıza bir kolaylık gösterip yeni bir yasa tasarısı hazırlıyorsunuz ki devam ediyorlar çalışmaya. 15 lira, 20 lira para kazanan İmbat madeninin tonunda 60 liralık külfeti nasıl çekeceğini anlamak o zaman mümkün değil. Dediğimiz gibi, siyaset-madenci ilişkisi var o zaman ortada demektir.

BAŞKAN – Şimdi, burada kâr-zarar meselesi söz konusu olduğuna göre yani orada redevansla veyahut da hizmet alımıyla bir kamu kuruluşu birine iş yaptırıyorsa "Zarar ederek bunu yapacaksın." demezler, bu mümkün değil.

HASAN ÖREN (Manisa) – Mümkün değil.

BAŞKAN – Dolayısıyla, aralarında birtakım görüşmeler muhtemelen var tahminimiz. Yoksa bir yasa çalışması falan geldiği yok. Geçmişte sanıyorum onunla ilgili bir önerge vardı, o da geri çekildi galiba, o zararlarının karşılanmasıyla ilgili.

Ben sadece İmbat ve Işıklar'daki üretimin yüzde 100 alıcısının olduğu anlamında, onu dile getirmek için söyledim, o da TKİ ama özel sektörün bu sıkıntısı var. Yani özel sektör ancak kış aylarında belli bir kömür üretiyor, satabiliyor, sezon bitti mi madenini kapatıyor.

HASAN ÖREN (Manisa) – Sayın Başkan, kömür yok satıyor şu an Türkiye'de. Kömüre sıra yazıyorlar, üç aylık kömüre peşin parayla gidiyorsun, bankaya yatırılıyorsun. Yok satıyor şu an kömürü TKİ. Yani, kömürü...

BAŞKAN – Bir saniye...

Haluk Hocam, eğer müsaitseniz bizim gideceğimiz Soma'ya sizi de davet edebiliriz bir gözlemci, katılımcı olarak. Programınız nasıldır?

HALUK EYİDOĞAN (İstanbul) – Bu konuda çok fazla deneyimim yok yani kömür madenciliği...

BAŞKAN – Hasan Bey'in de önerisi çerçevesinde yani misafir ederiz sizi. O zaman irtibatlaşalım.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ediyoruz.

Özgür Bey...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi iki şey söyleyeceğim: Birincisi, bu Plan Bütçe Komisyonuna bir fiyat farkı önergesi sunulmuştu, tartışıldı, geri çekildi; tartışıldı, Genel Kurula gitti sonra geri çekildi. Bir kez şunu söyleyelim: O sadece Türkiye Kömür İşletmelerinin hizmet alım ve redevans anlaşması yaptığı TKİ'nin firmalarına yönelik bir önergeydi. O TTK'ı, TTK'nın redevansçıları ve özel madenleri kapsamıyordu. Eynez ve İmbat için sadece şu söylenebilir: Mesela getirilen yeni kurallar gereğince, son maaşa göre ödenmesi gereken kıdem tazminatı yükünden dolayı birçok firma elemanları çıkardı, bazısı yeniden geri aldı; bazısı almadı, faaliyetini durdurdu. Oysa İmbat ve Eynez böyle bir yola gitmediler. Ben TKİ'nin redevans ve hizmet alımı anlaşmalarından, redevansçıların ve hizmet alımı yapanların hakikaten deli paralar kazandığını düşünüyorum. O İstanbul'daki devasa binaları da bir başka şeyle kazanarak yapmadılar. O yüzden de gerçek maliyet hesapları üzerinden bir fiyat farkına gitmek lazım yani mayıs ayında maliyetlerin neydi, getir bana; bir de şimdi bu yeni koşullarda maliyetlerini getir bana, ona göre. Oysa Plan Bütçede Bülent Bey'in de ciddi şekilde itiraz ettiği fiyat farkı önergesinde şöyle bir şey hesaplanıyordu: Eskide 1 asgari ücret alıyordu, şimdi 2 asgari... Oysa Soma'da neredeyse 1,5 asgari ücret alıyordu, şimdi yeni düzenlemeyle Soma'daki artış çok fazla değil ama mesela özel madenlerde adam 1 asgari ücret veriyormuş, şimdi 2'ye çıkınca -dediğiniz gibi- alım garantisi olmayınca başka bir şey var. Yani, burada meselenin enine boyuna araştırılması lazım. Mesele TKİ'nin değil, bence en rahat olan TKİ'nin redevansçıları. Esas özel madenlerde

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 13

ve Türkiye Taş Kömürü Kurumunun redevansçılarında ciddi sıkıntılar olduğu anlaşılıyor. Yoksa herkes işi bırakırken Soma'da kimse işi bırakayım falan demiyor, versen bir tane daha işletecekler.

İkinci husus şu Alp Gürkan veya Soma Madenlerine ilişkin. Ben daha önce bu Komisyonda ifade ettim mi bilmiyorum ama bunun söylenmesi gerekir. Alp Gürkan ya da Can Gürkan bir futbol maçı izlerken sinirlenip sahaya bir tane pet şişe atsalardı bir daha ömür boyunca futbol maçına gidemeyeceklerdi, mevzuat öyle. Men edebilirsiniz maç izlemekten holiganizm yüzünden, öyle bir düzenleme yapıldı biliyorsunuz.

Bu arkadaşlar devlet ihalesinde 301 lira devleti, kamuyu zarara uğratsalardı bir daha ömürleri boyunca kamu ihalelerinden men tutulacaklardı "Devleti 301 lira zarara uğrattın." diye. Çünkü kamu ihalelerinde böyle önlemler var, daha önce kamuyu zarara uğratan bir daha kamu ihalesine giremez.

Şimdi, 301 tane civcivin ölmesinden bahsetmiyoruz. 301 tane civciv bir yerde bir ihmalden ölse hepimizin canı yanar. 301 kişi ölmüş, yargılama bitmemiş, bu adamların sorumlulukları ciddi şüphe altında ve savcıya giden bilirkişi raporunda da 1'inci dereceden suçlular. Aynı kurum kültürüyle, aynı güvenlik anlayışıyla ve aynı yani 13 Mayıs günü ne hata yapıldıysa -ne kusur, ne hata, neyse onun adı- aynı kurum kültürüyle devam ediyorlar şu anda. Şimdi, burada, bence mevzuattaki önemli eksiklik, bu kişilerin hâlâ daha enerji ihalelerine girebiliyor, yeni maden alanları alabiliyor, mevcut madeni işletmeye devam ediyor olmasındır. O yüzden diyorum ki Soma'da elbette madenler işletilecek. En kötü şey, bir daha Soma'da oradaki kömürün çıkarılamayacak hâle gelmesidir. Ama, bunun için TKİ'nin... Bence mevzuatımızda olsaydı, böyle büyük bir ölümlü kazada kusur durumları tespit edilene kadar ruhsatlarının askıya alınıp buranın esas sahibi olan TKİ tarafından işletiliyor olması gerekirdi şu anda. Bu kuruma bu eksikliklerine rağmen bu madeni işlettiyor olmamız önemli bir eksikliktir. Bunun Komisyonun raporunda da değerlendiriliyor olması gerekir diye düşünüyorum.

Saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Şimdi, Mustafa Bey Soma'dan Haluk Bey'le görüştü, 31 Ekim-1 Kasım Eynez Ocağı ziyareti şeklinde. Üçer dörder kişilik bir şekilde...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - O tarihte Cumhuriyet Halk Partisinin kampı var.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bizim de kampımız var o tarihlerde.

BAŞKAN – Daha önceye, ne zamana çekebiliriz?

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Daha önceki tarih pazar, pazartesi olur ancak.

BAŞKAN – Bu hafta sonuna göre ayarlayalım. Hafta sonu mu bu 31 Ekim?

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Cumaya geliyor.

BAŞKAN – Cumartesi, pazar şeklinde.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Cuma, cumartesi şeklinde.

BAŞKAN – Bizim de cumartesi şeyimiz var.

Hafta içerisinde bir günü şey yapsak, onda da Meclis çalışıyor.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 29 Ekim nedeniyle Meclis çalışmıyor.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Tatile gelebilir, Cumhuriyet Bayramı'na gelebilir. 29 Ekim Çarşambaya geliyor.

BAŞKAN – O zaman, Mustafa netleştiren şeyleri, biz Komisyon üyelerimize söyleyelim.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – 28'i, 29'u da olabilir.

BAŞKAN – 28'i, 29'u uygun mu Hasan Bey, Necati Bey?

HASAN ÖREN (Manisa) – 30'u yapalım.

NECATİ ÖZENSOY (Bursa) – 29 Ekimde törenler var.

BAŞKAN – 30'u Perşembe gününe geliyor.

HASAN ÖREN (Manisa) – Perşembe, bir gün yeter zaten, biz ocağa inmeyeceğiz mi?

BAŞKAN – O zaman çarşamba günü gideceğiz, perşembe girmemiz lazım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 31'i günü sabah dokuzda kampta olacağız.

BAŞKAN – 30'unda gidelim, 31'inde değil.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ama, 30'unda olursa nasıl 31'i...

HASAN ÖREN (Manisa) – Akşamüstü çıkarız, 30'u akşamüstü çıkarız.

BAŞKAN – Nerede, kampınız nerede?

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 3 Kasım Pazartesi olmaz mı?

HASAN ÖREN (Manisa) – Erken başlayalım, 30'unda, erken bitirelim.

BAŞKAN – Çok fazla gezmeyeceğiz, göreğemiz yer bir, dinleyeceğimiz kimse yok, dolayısıyla nokta ziyareti yapıp çıkacağız. Bence 30'unda orada olacak şekilde, 29 akşamı çıkarız buradan.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Ayın 30'u 8.30'da Ankara'dan uçak var yani 8.30'da direkt de gidilebilir.

BAŞKAN – Tamam. 8.30'sa öğleden sonra gezeriz, akşam uçağıyla da döneriz.

HASAN ÖREN (Manisa) – 12'de ocağa insek, iki üç saat sonra dörtte çıkarız.

BAŞKAN – O zaman bir heyet oluşturmamıza gerek yok, "Gelmek isteyen arkadaşlarımız gelsin." diye biz duyuruyu yapalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Gruplar hâlinde girer çıkarız.

BAŞKAN – Tabii, gruplar hâlinde dar mekânsa onu öyle yapalım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Gerçekleştirmek mümkünse Bahtiyar Hoca gibi akademisyenler de gelebilir.

BAŞKAN – Bahtiyar Hoca, çok istekli zaten bu konuda. Bahtiyar Hoca, şu an burada olamadığı için gelmedi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 14

7.30 uçağı varmış, 7.30 uçağıyla gidebiliriz, biraz daha erken gidip... Biz 7.30 yapalım. Sen 7.30'u ayarla, 30'unda gidip akşam da hatta en geç uçak, uygun uçak neyse...

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – 21.00'de.

BAŞKAN - Şimdi, bu durumda önergelerden Hema'yı gündemden düşürmüştük. Bilirkişi raporu konusunda bir yazı yazacağız. Ama, bilirkişiyi oraya nasıl çağırabiliriz, uygun olur mu? Biz bilirkişiyi dinlemek üzere ama kısıtlı, sadece oluşumuyla ilgili spesifik olarak burada da kendisine herhangi bir şey...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Onlar da girmiş olur, hem görmek isterler onlar da.

BAŞKAN – Ha, ocağa mı diyorsunuz?

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Kişi sınırlı, onun hocası olarak çağırma şeklinde de yapabiliriz ama kendileri kabul ederse, 4 kişi.

BAŞKAN – Onu o zaman öyle sen bir konuş.

HASAN ÖREN (Manisa) – Onlar da isteklidir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – İnerken de bilirkişi gelirse.

BAŞKAN – Bilirkişiyi hem burada dinleyemeyiz, orada da dinleyemeyiz. Yapacağımız bir şey var, ya bilirkişiyi çağıracağız, orada bir yerde dinleyeceğiz, o zaman Komisyonu oraya taşımamız lazım şey olarak.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Başkanım, uygun görürseniz şöyle yapalım: 30'u akşamında otelde kalmayı düşünmemiz gerekecek bu durumda.

BAŞKAN – 31'inde onların şeyi var.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Gece görüşülür, hani ondan sonra...

HASAN ÖREN (Manisa) – Olay yerinde görüşelim. Efendim, zaten bize bilirkişi olay yerinde daha iyi bilgi vermeyecek midir?

BAŞKAN – O zaman öyle yapalım. Ama, Komisyon kayıtlarını alacak mıyız, onu isteyebilirler mi? Yani, Komisyon kayıtlarını almadan gayriresmî mi görüşeceğiz, nasıl yapacağız onu?

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Kayıt olacak, tutanak görevlilerini götüreceğiz bu durumda ama onda da toplantı salonu lazım, açıkta konuştuklarını kaydedemeyiz.

BAŞKAN – Toplantı salonunda sorun olmaz, bir mekân bulunur da. Yani, onlar açısından, onları kaydetmezsek de onların görüşlerini yansıtamayız.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Şu haritayı da götürürüz, orada bilgi verirler.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bir saatlik bilirkişi bize hem gördükleriyle en son olay mahallini...

BAŞKAN – Hasan Ağabey, onu yaparız, yalnız kayıt altına alma konusunda onlarda bir sıkıntı çıkar mı savcılıkta falan? Sen onları bir araştır Mustafa da bize bir dön.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – O zaman biz 7.30 uçağını kesinleştirelim.

BAŞKAN – 7.30'u kesinleştir, zaten arkadaşlarımızın çoğu Soma'da olacaklar. Oraya da artık kademeli girip çıkacağız.

Şimdi, bir önergemiz kaldı yurt dışı çalışma ziyareti hakkında. Burada -2 tane- Avustralya, Amerika artık bundan sonra biraz sıkıntı olabilir ama "Bizim Soma madenlerine en uygun yer Slovakya'daki madenler." diyorlar. Slovakya'da da yüksek teknoloji var mı, Türkiye'ye adapte edelim, şunu yapalım diye, gerçi Slovakya Avrupa Birliği üyesi ama. Almanya olabilir, Almanya'daki bir ocak görülebilir.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Ümit Bey, sizde bir şey var mı?

TKİ BAŞMÜHENDİSİ ÜMİT ÇEPNİ – Başkanım, bununla ilgili bizim çalışmalarımız ve çalışma ziyaretlerimiz oldu son dönemlerde.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Ukrayna'da var bildiğim kadarıyla.

BAŞKAN – Ukrayna değil. Tek bir ülke olacak bu durumda, vaktimiz yok. Meclis Başkanından da alabileceğimiz şey konusunda gidecek arkadaşlar...

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – O zaman tek ülkeyi biz tespit edelim ama o zaman onun da tarihini, şimdi vaktimiz yok Başkanım, o zaman 7-8 Kasım gibi düşünmemiz gibi gerekiyor.

BAŞKAN – Peki, orada ocakla görüşülecek, şey yapılacak, onlar...

O zaman, bir Almanya bağlamında bir çalışma yapınlar, Almanya'daki hem teknoloji hem de şey açısından bir yurt dışı gezisi. Almanya bağlamında çalışma yapın çünkü Slovakya'da fazla bir teknolojinin olduğunu sanmıyorum.

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Alt komisyon marifetiyle mi olacak?

BAŞKAN – Bir alt komisyon olacak, tamamı gidemez, zaten Meclis Başkanı tamamımıza şey vermez, mutlaka kısıtlı sayıda bir şey verecektir geçmişte yaptığı gibi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Önerge üzerine konuşabilir miyim?

BAŞKAN – Özgür Bey, buyurun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Şimdi, yurt dışı gezisiyle ilgili birkaç tane şey oldu, benim gıyabımdaki tutanakları da okuma imkânı buldum.

Birincisi: Yurt dışı gezisiyle ilgili tutanakları da okudum, benim olmadığım bir toplantıda konuşulanları. Selçuk Özdağ -kendisine de söyledim- benim önerim üzerine şey demiş: "Özgür Özel'in çok parası var; ayda 50 bin lira." Öncelikle şunu söyleyelim, tutanağa geçsin: Benim eczanem devlet tarafından kategoriler içinde en düşük kategorideki ciroya sahip. Söylediği kâr değil, cirom bile değil benim; onu söyleyeyim.

İkincisi yurt dışıyla ilgili. Ben basının olmadığı bir toplantıda şunu söylemiştim, demiştim ki Soma Komisyonunda mesir yedik, üzüm yedik, Soma'dan onlarca telefon geldi "Boğazınızdan nasıl geçiyor?" diye. Soma'daki hassasiyeti düşünerek yurt dışına yapılacak olan böyle bir ziyaret milletvekilleri açısından -ki milletvekillerinin özlük hakları falan kamuoyunda nasıl

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 15

tepki yaratıyor, onu da biliyorsunuz- Soma'da bu şartlar altında tepkiyle karşılanabilir, eğer bu ziyaret gerçekten yapılması gerekiyorsa Komisyon üyeleri kendi bütçelerinden karşılansın. O gün öyle bir şey söylemişim kapalı toplantıda. Bundan yirmi bir gün sonra Komisyon tutanaklarından hareketle Cumhuriyet gazetesi bunu haber yaptı, bir gün, iki gün sonra da Milliyet haber yaptı. Daha sonra, benim olmadığım bir toplantıda benimle ilgili bir sürü şey konuşulmuş burada. Hakkımı helal ediyorum Komisyon üyesi arkadaşlara varsa eğer, hani, orada söyledikleri sözler üzerinden. Ama, mesela o gün eğer benim bu tavrım üzerine bu iptal edildiyse veya... Daha sonra gruplar da ortak irade gösterdiler bu konuda. O gün karar Amerika ve Avustralya'ya gitmekti, bugün vardığımız noktada Amerika ve Avustralya'nın doğru tercihler olmadığı ortaya çıkıyor.

BAŞKAN – Hayır, hayır. Şimdi...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Eğer değilse, Sayın Başkan...

BAŞKAN – Hayır, hayır, bakın, Amerika ve Avustralya değil. Bana göre Amerika ve Avustralya doğru tercihlerdi o zaman fakat şu an bu işin organizasyonunu yapmak en azından yirmi günlük, bir aylık bir zaman ister; görüşülecek, resmî yazışmalar yapılacak, izinler alınacak, o yüzden diyorum. Yani, yarın "Ben bilet aldım, gittim, ertesi gün de ocağa gireyim." diyeceğiniz bir şey değil. Sadece bu değil. Bu çok özel bir konu, bunun için çok özel izinler alınması gerekir, herhangi bir toplantı yapmak için de.

Şunu da söyleyeyim: Ben NATO Parlamenterler Asamblesi Komisyonu Başkanım. Belki, Meclisteki en aktif, Avrupa Konseyinden sonra ikinci aktif düzeydeki komisyonun Başkanım. Ben İtalya'daki toplantımı iptal ettim, Ukrayna'da toplantımız vardı iptal ettim, Brüksel'i iptal ettim, Yunanistan var ona da gitmiyorum rapor nedeniyle. Yani, ben şahsım adına söyleyeyim, yurt dışına gitmekten yorulmuş bir insanım, iki gece kaldım mı üçüncü gece artık çekemez hâle geldim, yaşım 58, 59 oldu.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Başkan, müsaade edersen tamamlayım, nasıl olsa herkes görüşünü söyleyecek.

Şimdi, ben şunu söylüyorum: Ben kendim eczacıyım. Bir farmakoloji kongresine ya da yurt dışındaki bir ilaç fabrikasına bir gezi yaparsak, ziyarette bulunursak, bu, benim açımdan bilimsel bir gezi ya da ziyaret olur ama yanımdaki inşaat mühendisi açısından turistik geziye dönüşür. Eğer böyle bir kaynak tüketeceksek, ben zaten böyle bir gezi yapılması durumunda kamu kaynağıyla böyle bir geziye gitmeyeceğimi söyledim, bundan sonra da gitmem. Böyle bir gezinin programına bakarım, kendi bütçemden gelebiliyorsam gelirim ama asla ve asla böyle bir geziye kamu kaynağıyla gitmem Soma'nın özel durumundan dolayı. Ben NATO'da sizin yaptığınız görevi takdir ediyorum ve o görev mutlaka bu şekilde yapılması gerekir. Birçok komisyon üyemiz birçok yurt dışı geziye gidiyor, mutlaka gereklilikleri var ki gidiyor. Ben Soma'daki bu hassas durumu söyledim. İlla Komisyon üyelerimiz gidecekse 3'er bin lira, 4'er bin lira, 5'er bin lira cepten verelim, gidelim, Soma'nın psikolojisi bunu kaldırmaz dedim. Bu benim şeyim. Ben bunu basının olmadığı bir toplantıda söylemişim, basına yansımada yirmi beş gün önce. Bugün geldikimiz...

BAŞKAN – Burada konuşulan hiçbir şey dışarıda...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hayır, hayır yani tutanaktan...

BAŞKAN – Bakın, şurada, on dakika sonra tutanaklar herkesin elindedir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Evet, aynen öyle oluyor.

BAŞKAN – O yüzden, siyaset yapıyoruz, siyaset kurumu da bana göre dünyanın en şeffaf kurumu, şeffaf da olması gerekiyor.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Orada hiç sıkıntı olmaz. Hatta o toplantıda farklı düşünen milletvekillerimiz olmuştu, konuşmuşlardı.

Şimdi, gelinen bu noktada eğer böyle bir ziyarette bulunulacaksa, benim önerim -kabul edilir, edilmez- siz Komisyon Başkanı olarak ve maden mühendisi olduğunuz için heyete başkanlık edin ama benim yerime, diğer milletvekillerimiz yerine konunun uzmanı ve partilerin önereceği -belki maden mühendisi var partimizde, onu önerir parti grubumuz- veya çeşitli üniversitelerin, çeşitli bilim insanlarının veya havzayı tanıyan konunun uzmanı kişilerin görevlendirilmesi, Türkiye'ye en uygun hangi madene oraya gidilmesi faydalı olur. Benim yerime bir uzman gönderin. Ama, bunu böyle düşünmez "Bizler gidelim." dersiniz ona da şey.

Hasan Ağabey biraz önce söyledi. Yani, zaten biz, şeffaf, demokratik, çok tartışan, aldığı kararları birlikte uygulamakla övünen bir siyasi geleneğe geliyoruz. Bence karşı, farklı fikirlerde olmamız da bu konuda hiçbir sıkıntı yaratmaz.

Ben kendi adıma şöyle bir şey söyleyemem, ben bu Komisyonun üyesiyim, bu işi bir maden mühendisi kadar iyi öğrendim diyemem. Ama, eskiye göre çok daha iyi bir noktadadır. Her Komisyon üyesi kendisi açısından bu durumu değerlendirir, karar verir. Benim önerim: Bizlerin yerine gruplarımızdan yani bizlerden, bir süre verirsiniz, iki gün içinde kimlerin gitmesi gerektiğini öneririz. Bu, milletvekili arkadaşımız olabilir veya bir üniversiteden hoca olabilir. Ama, gittiğinde görecektir, raporu çıkaracak, bu konuda benden daha faydalı olacağını düşündüğüm birisinin önerilmesini düşünüyorum. Yok "Sadece milletvekilleriyle yapılınsın." dersiniz Komisyona kamu kaynağıyla katılmam. Komisyonun ziyaret programı çıktığında da uzmanlar söylerler "Şu kadar para verirsiniz, devlet sizin adınıza harcama yapmadan kendi cebinizden gidiyorsunuz." diye, değerlendiririm ve bütçem elverirse ki elvereceğini umuyorum, katılırım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hasan Bey...

HASAN ÖREN (Manisa) – Tabii, Özgür Bey'in şahsi fikri bu ama benim ısrarla şu dilekçede gördüğüm bir kelime bile benim motivasyonumu bozuyor. Mesela şöyle diyor Özgür Bey: "...yerinde incelenmesi faydalı olacaktır. Bu ziyaretlerin konu hakkında akademik eğitimi ve bilgisi olmayan Komisyon üyeleri yerine..."

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Akademik eğitim ve bilgi.

HASAN ÖREN (Manisa) – Akademik eğitim ve bilgi. Yani, biz bilgisizsek veya siz bilgisizseniz bu kadar televizyona çıkıp da...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 16

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Akademik eğitim, akademik bilgi.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bakın, bir daha okuyayım arkadaşlar, bir daha okuyayım da belki danışmanınız yanlış yazmış olabilir yani: "...akademik eğitimi ve bilgisi olmayan..."

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Nasıl anlamak istiyorsanız öyle anlayın, ben kendi adıma...

HASAN ÖREN (Manisa) – "...akademik eğitimi ve bilgisi olmayan Komisyon üyeleri yerine..."

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Akademik eğitimi ve bilgisi olmayan.

HASAN ÖREN (Manisa) – Evet. O zaman akademik eğitimi ve bilgisi olan...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hasan Ağabey, cümlelerin tamamını okuyun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Müsaade eder misiniz, bir saniye müsaade eder misiniz, ben sizin sözünüzü kesmedim.

O zaman ışıklar'a da bunlar gitsin, Eynez'e de bunlar gitsin. Neden Eynez'e inip de bir buçuk saat televizyonda konuşuyoruz hep beraber? Neden ışıklar'a gidip de ikisinin arasındaki değerlendirmeyi yapıyoruz? Televizyonlara çıktığımızda maden mühendisinden fazla biliyoruz da konuyu, dışarıya geldiğinde bunu bilmezlik olur mu? Üstelik bir de altında şöyle bir şey diyorsunuz: "Ziyaret için 17 kişilik akademisyenlerden veya..." Ya, biz oraya gidip de ne yapacağız Avustralya'da, ne yapacağız Almanya'da, ne yapacağız Amerika'da? Sadece ışıklar'da yaptığımızı, Eynez'de yaptığımızı, bakacağız Avrupalı nasıl yapmış bunu, nasıl üretiyor, buradaki damar kalınlığı nedir, neden orada 530 milyon ton neden bizde 63 milyon ton, neden 50 bin kişi, neden 50 bin kişi diye. Üretimde sonuçta böyle bir şey çıkıyor. Bunları görmek için bir maden mühendisi mi olmak gerekiyor? Olması gerekli ise o zaman Komisyondaki arkadaşlar Komisyondan istifa etsinler, desinler ki: "Arkadaşlar, bizi yanlış seçtiniz siz, siz buraya Sayın Başkan gibi bütün maden mühendislerini veya bu konudaki insanları seçersiniz ve bununla ilgili yaparsınız." Peki, 17 kişinin parasını kim karşılayacak? Bu arkadaşları dışarıya gönderdiğimizde bu arkadaşlar ceplerinden mi harcayacaklar parayı? Hayır.

Hayır arkadaşlar, siyaset farklı bir şeydir, herkesin üslubu farklıdır, herkes istediği şekilde siyaset yapabilir ama birbirinin üzerine basma hakkı yoktur. Bu kararı hep beraber aldık burada, AKP'si de, MHP'si de, CHP'si de. Keşke biz grup olarak kendi aramızda tartışabilseydik, kendi aramızda Özgür Bey'in kendi parasıyla gidebileceğini bize açıklayıp biz de belki kendi paramızla gitme fikrini ortak bir önerge hâline dönüştürebilseydik. Olabilir, siyaset şov sanatıdır, şov dalı vardır ama hiçbir zaman bu kadar da yüklenmeye hakkı yoktur.

Dışarıya gidilmeli "Dışarıdaki bu madenlerde neden bu kadar çok üretim oluyor, niye elli yıldır burada kaza olmuyor?"u hem oradaki arkadaşlarımız bize anlatmalıdır, sadece madene bakıp görmeyeceğiz böyle, birileri gelecek önümüze ama spontane ama tercüman vasıtasıyla, bize neden buradaki madenlerde kaza olmadığını anlatacak, tıpkı gidip de dinlediğimiz başka yerlerdeki heyetler gibi.

İsrarcıyım, gidilmesinde fayda vardır, hiç kimse Türkiye Cumhuriyeti hükümetinin harcayacağı 20 bin lira, 30 bin lira, 50 bin lira, 100 bin lira üzerinden kurban kesmesin. Çok fazlasıyla para harcıyor. Yurt dışına gittiğinizde harcırahlarınızı almayın o zaman. Yurt dışına gittiğinde milletvekilinin 199 euro harcırahı var. Devleti bu kadar düşünüyorsa milletvekilleri harcırahlarını almasınlar veya kendi yaşamlarının içerisinde farklı bir bölümde ya bu devletin parasını başka yerde acaba harcıyor muyuz, yiyor muyuz diye düşünsünler ama bir arkadaşımızın çıkıp da 17 kişi üzerinde böyle bir baskı kurmasını ve bunu da basın ve medya önünde... O gün arkadaşımızın söylediği zaman basın da vardı içeride. Olması da önemli değil çünkü tutanaklarımızın hepsi bilgisayarda hemen açıklanıyor. Yani, 1 kişi devleti düşünen, 16 kişi devleti düşünmeyen bir anlayışın ve düşüncenin bu Komisyonu rahatlatacağını veya birbiriyle sevgi bağını oluşturacağını zannetmiyorum.

Teşekkür ederim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Müsaade eder misiniz Başkanım?

BAŞKAN – Fazla şey yapmayalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Cevap vermem gereken hususlar var, yani ne yapabilirim.

Teşekkür ediyorum.

Öncelikle şunu söyleyelim: Ben o gün onu söylediğim ortamda sadece ve sadece şunu söylemişim: Soma'nın psikolojisi böyle şeyleri kaldırmıyor. "Kiraz yedik, üzüm yedik, bilmem ne yedik..." Bunun üzerinden bir sürü telefon geldi. Gelin hep beraber böyle bir şey yapalım demiştim. Siz paranızla gidin, ben paramla gitmeyeyim falan böyle bir şey yok, bunların hepsi çarpıtma. Buradaki 17 kişilik komisyondan kastım, bana harcanacak para yerine bir uzman gidebilir diyorum. Yine, bugün Soma'daki insanların kömür paralarını almadıkları bir noktada nerelere para harcıyor diye bakılmasın. Bugüne kadar, harcırah hizmetlerinden gidip teyit edilebilir, yurt dışı seyahatinden 1 lira harcırah parası almışlığım yoktur. Bu konu yanlış bir yere doğru götürülmesin.

HASAN ÖREN (Manisa) - Gitmemişsinizdir.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kimsenin kimsenin üstüne basmak gibi bir niyeti yok. Benim önerim ilk önce bütün komisyonun sağlıklı karar alması yönündeydi o gün, o gün Selçuk Özdağ da benzer bir şey söylemişti. Bu işin daha sonradan böyle bir yere evrilmesi doğru bir şey değil. Benim burada söylediğim de elbette ki komisyon milletvekillerinden oluşacak, benim yerime 1 tane maden mühendisi görevlendiremezsiniz, İç Tüzük'te öyle bir şey yok ama ben maden mühendisinden...

BAŞKAN – Kifayeti müzakere diyor ya eskiler, öyle yapalım.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Peki, Başkanım.

BAŞKAN – Erkan Bey, buyurun.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Tabii, talihsiz buluyorum bu tür tartışmaları. Komisyonun başından bu yana bu polemik konusu da oldu, biz de Milliyetçi Hareket Partili üyeler olarak ilk günkü tavrımız neyse onu devam ettirdiğimizi baştan ifade etmek isterim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 17

Şimdi, Özgür Bey'in düşüncesine saygı duyarım, o görüşünü ifade etti "Ben böyle düşünüyorum, böyle tutum alacağım." dedi, o da kendi takdiridir ancak onu da doğru bulmadığımı da ifade etmek istiyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) - Katılmadığınızı...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Evet, katılmadığımı...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Katılmaması kadar doğal bir şey yok.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Tabii.

Şimdi, Komisyona verilen dilekçe de olduğu için tabii, görüş serdetmemizde de fayda var. Yani, burada 17 kişilik bir uzmanlar heyetinin oluşturulması, böyle bir ziyaretin yapılması, çalışmalarına başlaması, bu da bir düşüncedir, gidebilir ama Komisyonun yerine ikame edilemez. Komisyon, neticede Komisyondur, görevleri, yapacakları, sınırlar da bellidir. Ya gidilir ya gidilmez. Ha bundan sonra gidilirse ne olur? Vallahi, yani, doğrusu bu işin biraz da –ne diyelim- neşesi kaçtı desem zaten böyle neşeli bir iş değil, tadı kaçtı desem tadı olan bir iş değil ama şeyi hoş değil, yani gitsen de neticede bu polemikler yaşanacaktır, gitmemek belki bu saatten sonra daha mı hayırlı olur diye düşünmüyor da değilim fakat Komisyon faaliyetlerini... Ben iyi hatırlarım, sigarayla ilgili geçen dönem, 23'üncü Dönemde 2008 yılında bir yasa çıkmıştı. O zaman da öğrenmiştim, Komisyon İrlanda'ya mı, İzlanda'ya mı ne gitmiş. Ben de dedim ki: "Yahu bu Komisyonun İzlanda'ya, İrlanda'ya gitmesine gerek yoktu, Manisa Defterdarlığında benim sigarayla yaptığım kampanyayı inceleyeydi yeterli olurdu." diye Genel Kurulda espri yaptığımı da hatırlıyorum. Önemli olan azami neticeyi almak. Ben bu anlamda Hasan Bey'in düşüncesine de katılıyorum. Yerinde görmek, elle tutup, gözle görmenin faydası farklı oluyor. Bu bir turistik gezi de olmayacak. Neticede kamu kaynağı kullanılarak olur ama "Ben gidersem kendi paramla giderim." Böyle bir şey de olmaz, ona Komisyon üyesi olarak şiddetle karşı çıkarım. Komisyonun bir kararı olur, o karar çerçevesinde yapılır veya yapılmaz.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Erkan Bey.

HASAN ÖREN (Manisa) - Son söz, bir şey söylemek istiyorum Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Bir gelişme var, o konuda bilgilendireceğim.

Buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Tamam.

Şimdi, Meclisin gönderdiği dış gezilerle ilgili sizlerin yetkisinde değildir aldığınız harcırah. Siz hesabınızı yatan harcırahı alıp fakirlere dağıtabilirsiniz ama diyemezsiniz "Ben bu harcırahı istemiyorum." O, kanunla size verilen 199 euro mu öyle bir şey, ben de gitmedim bugüne kadar, geçen dönem gitmiştim.

BAŞKAN – Almamak için dilekçe vermeniz lazım, yoksa mahsuplaştıramazsınız şeyde.

HASAN ÖREN (Manisa) – Dilekçe vermiş olabilirsiniz siz, verdiniz mi bilmiyorum. Herhâlde yurt dışı gezilerle ilgili siz...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Benim hiç talebim olmadı.

HASAN ÖREN (Manisa) – Göndermemişler demek ki.

BAŞKAN – Yurt dışına gittiniz mi?

HASAN ÖREN (Manisa) – Meclis göndermemiştir arkadaşlar. Bakın, sizin, parti veya başka bir kanalla dışarıya...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Hasan Bey, burada bu tartışmanın faydası yok.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bir saniye, ben kayıtlara geçiriyorum, tartışmıyorum ben.

Siz eğer Meclis Başkanlığının göreviyle, görevlendirmesiyle Almanya'ya gittiyseniz üç gün evvelinden paranız yatar sizin veya dedikleri şekilde, siz baştan bir dilekçe yazarsınız Meclis Başkanına, "sizlerin ve Meclisin görevlendirilmesiyle yaptığım yurt dışı seyahatlerde harcırahımı istemiyorum." dersiniz olur. Bunları yaptıysanız mesele yok, yapmadıysanız alırsınız bu parayı, fakire dağıtırsınız, onda da bir problem yok.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Almadım.

HASAN ÖREN (Manisa) – Gitmediniz, almadınız. Ben de gittim Amerika'ya, ben de gittim Rusya'ya, işte gittik ama almadık. Niyе almıyoruz? Çünkü onlar farklı şirketlerin bize sağladığı imkânlardan kaynaklanıyor. Diyor ki Sanayi Komisyonuna: "Evet kardeşim, nükleer enerjiyle ilgili gelin size şurada brifing vereceğiz. Bütün masraflar bize ait." Eğer burada bütün partiler bunu kabul ettiyse bu seyahate gidiyor. Burada Meclisin bir ödeme yapması, ödenek çıkarması mümkün değildir. Bir sefer, bunu anlayalım. Ha, nerede kafamın takıldığı yer? Bu Komisyonda her arkadaşımızın gidebilecek kadar, aldığı bu maaştan, parası vardır. Bir arkadaşımızın çıkıp da... Ki o da bizim kendi partimizdeki arkadaşımız, keşke biz bir araya oturup da ortak karar alabilseydik bu konuda...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Kapalı toplantıda söyledim.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ama işte ben de onu söylüyorum. Yani o zaman ne oldu? Biz öneren bütün partilere...

BAŞKAN – Burada güzel bir demokrasi örneğini görüyoruz, kapalı ortam değil çünkü bizim burada konuştuğumuz her şey bir dakika sonra dışarıda. Basının önünde söylemedim demek istiyorsun.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Basının önünde söylemedim, kapalı toplantıda... Yirmi iki gün sonra çıktı Mahmut İlıcılı okumuş, haber yapmış.

BAŞKAN – Bence Hasan Ağabey, kifayeti müzakere...

HASAN ÖREN (Manisa) – Tabii, doğrudur.

Benim söylediğim şu...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben Komisyonda dedim böyle yapsaydık diye.

HASAN ÖREN (Manisa) – Bitmiştir, bununla ilgili hiçbir Komisyon üyesi arkadaşımızın kendi parasıyla gitmeyle ilgili bir derdi yoktur. Kapatıyorum, teşekkür ediyorum.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Ben de kayda geçirmek için söyleyeyim. Ben şimdi anladım durumu. Eğer böyle bir gezi olursa –önergem ortadadır, önergem dâhilindeyim- geziye katılmayacağım ama kendi paramla katılma konusundaki

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 18

söylediğim irademi de ortaya çıkan hassasiyeti anlamaya çalışarak hak veriyorum, kendi paramla da katılmayacağım, geziye gelmeyeceğim.

BAŞKAN – Çok teşekkür ederim.

Şimdi arkadaşlar, ben içinizde belki yurt dışına giden bir arkadaşınızım, yüklediğim sorumluluğum nedeniyle. Amerika Birleşik Devletleri'ne... Geçmişte günlük, milletvekillerine 156 dolar bir harcıra verilir, son Başbakanlık genelgesi ve Sayıştayın denetimleri sonucu bu 94 dolara düştü, yüzde 40 civarında bir düşüş oldu. Yani yurt dışına harcıra için bir milletvekilinin gitmek isteyeceği kanaatinde değilim.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Harcıra konuşmuyoruz zaten, başka bir şey konuşuyoruz.

BAŞKAN – Yok, ben Hasan Bey'in şeyini biraz bütünleyeyim, sağlamaştırırım diye...

Şimdi, Amerika'ya gidiyorsunuz, bir otelde sabah kahvaltısı için 30 dolar, en ucuzu 25 dolar bir kahvaltı parası ödeyeceksiniz. Öğle yemeğiniz cebinizden, akşam yemeğinizi siz ödüyorsunuz. Ha, hasbelkader Washington'a giderseniz Büyükelçi sizi nezaketen bir akşam yemeğe alır, onun dışındaki bütün masraflarınız sizde. Yani yurt dışına gidip bir milletvekilinin... Eskiler belki öyle olabilir, bilemiyorum ama bizim bu Meclis... Benim 3'üncü dönemim, 3'üncü dönem Meclisi hakikaten çok gayretli bir Meclis. Ben NATO toplantılarına gittiğim zaman... Sicilya'ya gittik en son mesela, Sicilya'daki toplantı benim komisyon başkanı olduğum, oturumu benim yönettiğim bir toplantıydı. Orada İtalya Meclis Başkanı katıldı, Senato Başkanı katıldı, Dışişleri Bakanı -şu an Avrupa Birliği Dış Politika Bakanı olacak Federica Mogherini benim yardımcımı, orada Dışişleri Bakanı oldu, hızla da yükseldi Federica şimdi Avrupa Birliği Bakanı olacak- onlar katıldı. Böyle bir toplantıda bile bizim, Etna'ya bir ziyaret yapabilecek vaktimiz olmadı. Etna burnumuzun dibindeydi Katanya'da. Yani pek böyle bizim yurt dışına gidecek arkadaşlarımızın hakikaten... Maalesef Meclisimizin üst kademesinde de. İsim vermeme gerek yok...

SAKİNE ÖZ (Manisa) - Bu olayın adı zaten gezi değil.

BAŞKAN – Öyle diyorlar, öyle algılanıyor. "Yurt dışına gidiyorsunuz, geziyorsunuz, geliyorsunuz." Bizim burnumuzdan gelir. Önerge vereceksiniz, İŞİD konusunda çıkacaksınız açıklama yapacaksınız. Yani biz, Türkiye, NATO üyesiyiz ama NATO üyesi içerisinde de çok fazla sevenimiz yok. Bunu en iyi bizim Faik Öztrak, Metin Lütfi Baydar, onlar çok iyi bilirler, birlikte gidiyorduk. Yani böyle bir ortamda milletvekili arkadaşlarımızın "İlle de ben yurt dışına gideceğim." mantığı yok, bizde böyle bir algı oluştu toplumda, basında. İşte bizi belki de üzen şey oydu. Ama, burada eğer bir karar alınırsa ben şu an 8, 9 ve 10'uncu bölümleri veyahut da 8 ile 9'uncu bölümün tamamını ben yazmak durumundayım ki Bahtiyar Hocamın bilgisine, denetimine sunayım çünkü tek kalemde çıksın istiyorum. Arkadaşlarımız sağ olsun, 7 bölümü tek tek elden geçirdiler, bilgilerini, kaynaklarını onlar yapıyorlar. O yüzden, benim şu an gidebilecek bir durumum yok vakit açısından. Biraz önce de söyledim, 3 tane ben NATO toplantısını... Başkan olduğum zaman mecbur gidiyorum oturumu yöneteceğim zaman ama Başkanlık yapmadığım için, katılacağım için gidemiyorum, Metin Hocam gidiyor. Metin Lütfi Baydar'la biz aynı komisyondayız, o gidecek. Yani ben de katılmayacağım. Yani burada eğer bir şey alabilirsek Meclis Başkanımıza bir önerge verelim, o bize bir rakam versin, 5 kişi, 6 kişi, 7 kişi...

HASAN ÖREN (Manisa) – Konu kapanmıştır Başkanım, bu saatten sonra gitmenin de faydası olmaz. Yani bu saatten sonra oraya gidip verimli olmak da çok mümkün olmaz, günümüz de çok fazla yok.

BAŞKAN – Günümüz de yok, durum da o. Neyse hayırlısı...

Bir konu var. Biz oraya gidince bilirkişiyi çağıralım istedik, sağ olsun Mustafa Beyler hemen dışarıda bilirkişinin 4 heyetiyle de görüştüler telefonla. Onların hepsinin söylediği: "Biz kesinlikle telefonda bilgi vermeyiz, oraya da gelemez ama bizden yazılı bir şey istiyorsanız resmî müracaatta bulunun..." Öyle mi?

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Telefonda konuşmayı bile kabul etmiyorlar. "Neyse talebiniz yazılı iletin, biz de düşünür, yazılı olarak size cevap veririz." Dolayısıyla, gelip hani bir bilgi verme konularında bir tereddüt gördük.

BAŞKAN – O zaman şöyle yapalım...

SAKİNE ÖZ (Manisa) – Sorularımızı verelim ki...

KOMİSYON UZMANI MUSTAFA BİÇER – Yok, öyle demiyorlar, telefonda bizim talebimizi bile dinlemek istemiyorlar ne talebi ilettiğimizi.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Biz Eynez ziyaretinden sonraya bırakalım sorularımızı, sonra da yazılı olarak aklımıza takılan hususları soralım.

BAŞKAN – Tamam.

O zaman sen bir not al da "Eynez ziyaretinden sonra bilirkişiyeye sorulacak soruların tespiti..." diye bir şey belirle.

Buyurun.

HASAN ÖREN (Manisa) – Başkan, acaba bu bilirkişi heyetindeki arkadaşlarımız bu olay yerinin tam olduğu yeri görmediler değil mi?

BAŞKAN – Tabii, görmediler.

HASAN ÖREN (Manisa) – Onlardan görmelerini rica etsek, kendileri gitsin, görsünler. Yani bizimle de olmasa gidip onlar bir yeri görüp belki ileride bilirkişi olaya ulaşacak, sonuca ulaşacak.

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Ama bilirkişilik görevleri bitmiş artık onların.

HASAN ÖREN (Manisa) – Ek rapor yazabilirler mi, bilmiyorum yine ama gitmeleri, görmeleri, kendi raporlarının arkasında durabilmeleri için son eylemi yapmaları lazım.

BAŞKAN – Yalnız, şunu söyleyeyim: Bildiğim kadarıyla bilirkişide bulunan maden mühendisi arkadaşımız yer altında hiç çalışmamış, açık işletmede çalışmış bir arkadaşımız, açık işletmede çalıştıktan sonra master, doktorasını yapmış. Yer altında çalışmış bizim hakikaten bir Bahtiyar Hocamız var yani Soma'da özellikle. Bu bizim "devletin nefesliği" diyorlar ya hani 5 kişinin saklandığı yeri açan, o galeriyi süren arkadaşımız Bahtiyar Hoca, kendisi kayıtlarda da zaten onu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : Soma Kom.

Giriş :

Tarih : 22/10/2014

Stenograf :

Kayıt: AraştırmaSoma

Sayfa: 19

söyledi. O bilirkişiden o maden mühendisi arkadaşla ilgili böyle bir rapor geldi ama biz gene de bir teklif edelim, bizimle birlikte aşağı inerlerse başımız gözümüz üstüne.

30 Ekimde gidiyoruz o zaman, sabah 07.30'da uçağımız hareket ediyor. Manisa milletvekillerimiz orada bizi ağırlıyorlar demektir.

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

Oturumu kapatıyorum.

Kapanma Saati: 15.44